

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

**од Првото продолжение на Деведесет и петтата седница на Собранието
на Република Македонија, одржана на 25 јуни 1998 година**

Скопје, јуни 1998 година

**(ПРВО) ПРОДОЛЖЕНИЕ ОД 95-ТА СЕДНИЦА НА СОБРАНИЕТО НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ОДРЖАНА НА 25-VI. 1995 Г.**

Дискутантн :

1. АНДОВ СТОЈАН -17, 21, 40, 74, 77
2. КИТАКОВСКИ ЛАЗАР - 53, 56 - (Мин.за одбрана)
3. ЛАЗАРОВ ЈОВАН - 3
4. МИЛОШЕВСКИ ДАНЕ - 50
5. НАУМОВСКИ ВЛАДО - 2, 3, 4, - (Мин.на Влада)
6. РАМАДАНИ ИСМЕТ - 84
7. СТОЈАНОВСКИ НАЌЕ - 85
8. ФИЛИПОВСКИ БЛАЖЕ – 74 - (води сед.)
9. ФИТИ ТАКИ - 10, 12, 24, 31,45
10. ХАНЏИСКИ БЛАГОЈ - 63, 68, 84 (Мин. за надвор. работи)

- седницата продолжува -

ДНЕВЕН РЕД :

Точка 2 – стр. 1 - Продолжение по Пред.на закон за здружувње на граѓани и формации

Точка 3 - стр. 5 - Ратифик. на Мак. Влада и Шветската Влада

Точка 4 - стр.6 - Ратифик.на Макед.Влада и Р.Словенида

Точка 5 – стр 8 - Ратификација за Конвенцијата за забр. на противпешадиски мини

Точка 6 - стр.10 - Предл.за донес.на Зак. за Даночна управа

Точка 7 - стр.24 - Завршна сметка за извр. на Буџетот - дон. на с. 47

Точка 8 - стр.47 - Автент.толк.на зак...

Точка 9- стр.48 - Автен Толк...

Точка 10 - стр.49 - Авт.Толк...

Точка 11 - стр.50 - Авт. Толк.

Точка 16- стр. – 51 - одлука од Избори и им...

Точка 17-стр.51 - Одлука ..

Точка 19 - стр.51- Одлука ..

Точка 12 - стр.52 - Предлог на Резолуција со која се пред. терит. На РМ да не биде употр. за подг. за организ. и изв. на напади врз сосед.држави - ЛДП

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од Првото продолжение на Деведесет и петтата седница на Собранието на
Република Македонија одржана на 25 јуни 1998 година

Седницата на Собранието се одржа во сала 1 со почеток во 12,25 часот.

Седницата ја отвори и со неа претседаваше Тито Петковск претседател на Собранието на Република Македонија.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Продолжуваме со работа по Деведесет и петтата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Душан Николовски, Никола Г. Поповски, Игнатие Богдановски, Димче Настовски, Алил Цаферовски, Јован Николов и Атанас Вангелов ме известија дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата на Собранието.

Констатирам дека на седницата присуствуваат мнозинство пратеници на Собранието и дека Собранието може полноважно да одлучува.

Општиот претрес по предлогот на законот за здружение на граѓани и фондации е заклучен.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Комисијата за внатрешна политика и одбрана поднесе амандмани на член 4 за додавање нова алинеја, на член 29 став 1, на член 37 став 3, членовите 69, став 3 и 72 став 2 и на член 71 став 1.

ЗПК поднесе амандмани на член 4 за додавање нова алинеја 2, член 5 став 2, член 7 став 3, член 13, член 23 став 2, член 29 став 1, член 32 став 2, член 47 став 3, член 48, член 53 став 3, член 55 став 4, член 57, член 59, став 1 и 5, член 60 став 1, член 63 став 3, член 66 став 2, член 69 став 3 и на член 71 став 1 и 2.

Пратеникот Јован Лазарев поднесе амандман на член 45 за додавање нов став по ставот 1, по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот на член 4 за додавање нова алинеја, поднесен од Комисијата за внатрешна политика и одбрана.

Со ова се согласил повереникот на Владата.

Молам, претставникот на Владата да се произнесе.

ВЛАДО НАУМОВСКИ:

Бидејќи амандманот е од редакциска природа Владата го прифаќа.

Отворам претрес по амандманот на член 5 став 2 поднесен од ЗПК.

И со овој амандман се согласил повереникот на Владата.

Молам претставникот на Владата да се произнесе?

ВЛАДО НАУМОВСКИ:

Владата го прифаќа овој амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот на член 7 став 3 поднесен од ЗПК.

Со овој амандман исто така се согласил повереникот на Владата.

Молам претставникот на Владата да се произнесе?

ВЛАДО НАУМОВСКИ:

Владата го прифаќа овој амандман.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот на член 13 поднесен од ЗПК.

Молам претставникот на Владата да се произнесе?

ВЛАДО НАУМОВСКИ:

Владата го прифаќа амандманот.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот на член 23 став 2 поднесен од ЗПК.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата.

Молам претставникот на Владата да се произнесе?

ВЛАДО НАУМОВСКИ:

Овој амандман е прифатен.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Отворам претрес по амандманот на член 45 за додавање нов став по ставот 1, поднесен од пратеникот Јован Лазарев.

Молам претставникот на Владата да се произнесе?

ВЛАДО НАУМОВСКИ:

Додавката на овој член непотребно би го оптоварила текстот, бидејќи се подразбира дека судовите можат единствено да работат според позитивните законски прописи, според тоа Владата не го прифаќа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

ЈОВАН ЛАЗАРЕВ:

Почитуван претседателе, овој амандман има цел да го допрецизира законот, иако министерот смета дека би го оптоварил, мислам дека нема лошо од допрецизирање на законот и бидејќи го добивте пред малку амандманот јас ќе го прочитам.

Основниот суд при донесувањето на решенијата за упис во регистарот е должен да ги има предвид позитивните прописи од соодветната област во кое здружението на граѓаните ќе го вршат своето работење и се предлага на нов став во членот 45 со кој се допрецизираат актите врз основа на кој основниот суд ќе го донесе решението за упис во регистарот на одредените здруженија на граѓани. Овој амандман е во врска со член 12 од Законот, кој што вели дека здружение на граѓани, може да им се довери вршење на јавно овластување. Јавното овластување го доверува соодветното министерство во кое дејствуваат здруженија на граѓани во согласност со законот. Овој амандман го поднесов од досегашното искуство и сметам дека само ќе го подобри законот, а никако нема да го оптовари.

ВЛАДО НАУМОВСКИ:

Членот 45 говори за тоа како ќе се однесува основниот суд при регистрација на овие субјекти. Додека членот 12 за овластувањето би требало да ги добие. Неможеме ние на основниот суд да му кажеме да се однесува на поинаков начин, освен според позитивните законски прописи. Затоа е и овој одбиен.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (6).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот.

Бидејќи претставникот на Владата кажа дека ги прифаќа сите амандмани на ЗПК и на Комисијата за внатрешна политика и одбрана, јас сега останувам да констатирам дека отворајќи го претресот по содржината на законот би ги прочитал сите тие амандмани и чувствувам за потребно потоа да не ги читам.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на закон.

Молам, дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по текстот и предлогот на законот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (58).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Колку пратеници се присутни во салата?

63 пратеници се присутни во салата.

Очигледно дека некој не гласал.

Констатирам дека Собранието го донесе законот за здружение на граѓани и фондации.

Минуваме на точката 3 - Предлог за донесување на закон за ратификација на договорот меѓу Македонската влада и Шведската влада за поттикнување и заемна заштита на инвестициите со предлог на закон.

Предлогот за донесување на закон со предлогот на законот, извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по предлогот за донесување на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за ратификација на договорот меѓу Македонската влада и Шведската влада за поттикнување и заемна заштита на инвестициите.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? (52).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на законот.

Кој е за, молам да крене рака? (59).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на законот.

Отворам општ претрес по предлогот на закон.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на предлогот на закон.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на закон го ставам на гласање.

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Очигледно дека некој не гласал.

Констатирам дека Собранието го донесе законот за ратификација договорот меѓу Македонската влада и Шведската влада за поттикнување и заемна заштита на инвестициите со Предлот на закон.

Минуваме на точката 4 - Предлог за донесување на закон за ратификација на Спогодбата, меѓу Владата на РМ и Владата на Република Словенија со одбегнување на двојното оданочување во однос на данокот од доход и данокот на капитал, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот со Предлогот на законот, извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по предлогот за донесување на законот.

Молам кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на РМ и Владата на Република Словенија за одбегнување на двојното оданочување по однос на данокот од доход и данокот на капитал.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? (56).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (1).

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува прелдлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на законот.

Кој е за, молам да крене рака? (54).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на законот.

Отворам општ претрес по предлогот на закон.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес и отворам претрес по текстот на предлогот на закон.

Комисијата за надворешна политика поднесе амандман на насловот на предлогот на законот на член 1.

ЗПК поднесе амандман на насловот на Предлогот на законот и на член 1, по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот на насловот на преплогот на законот на член 1, полнесен од Комисијата за надворешна политика и од ЗПК.

Молам претставникот на Влалата да се произнесе.

Има збор Таки Фити, министер за финансии.

ТАКИ ФИТИ:

Амандманот се прифаќа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор. (Никој).

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по текстот и предлогот на законот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (58).

Дали има некој против? (Нема).

Дали има воздржан. (Никој).

Констатирам дека Собранието го донесе законот за ратификација на Спогодбата меѓу Република Македонија и Република Словенија за одбегнување на двојното оданочување, по однос на данокот од доход и данокот на капитал.

Минуваме на точката 5 - Предлог за донесување на закон за ратификација на Конвенцијата за забрана на употреба, складирање, производство и трансфер на противпешадиски мини и за нивно уништување, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот со предлогот на законот и извештаите на работните тела на Собранието, ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување закон.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за ратификација на Конвенцијата за забрана на употреба, складирање, производство и трансфер на противпешадиски мини и за нивно уништување.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? (58).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на законот.

Кој е за, молам да крене рака? (58).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Не).

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на закон.

Отворам општ претрес по предлогот на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес и отворам претрес по текстот на предлогот на закон.

ЗПК поднесе амандман на називот на предлогот на законот по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот на називот на предлогот на законот поднесен од ЗПК.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

ТАКИ ФИТИ:

Амандманот се прифаќа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Продолжуваме со претрес по текстот на предлогот на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на закон го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (60).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието го донесе законот за ратификација на Конвенцијата за забрана на употреба, складирање, производство и трансфер на противпешадиски мини и за нивно уништување.

Минуваме на точката 6 - Предлог за донесување на закон за даночна управа.

Предлогот за донесување на закон, извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес. Молам, кој бара збор?

ТАКИ ФИТИ:

Почитуван г-дине претседателе, дами и господа, почитувани пратеници, дозволете сосема накратко да кажам неколку воведни зборови врзани за предлог законот за даночната управа.

Вие го добивте, сите го имате пред вас. Ова е прва фаза, односно прво читање на законот пред парламентот. Има неколку новини кои се значајни, како од аспект на организационата поставеност на даночната управа, така и од аспект на зголемување на нејзината ефикасност, кој има огромно значење не само за елиминирање со тек на време на евазијата, туку воопшто за зголемување на ефикасноста на прибирање на јавните давачки. Јас кажав сосема накусо ќе напомена во кои пунктови се позначајните проблеми на оваа проблематика.

Прво, законот инсистира и постои такво решение, даночните функции да се лоцираат на едно место. Тоа значи сите даночни функции да се лоцираат во деншната управа за јавни приходи. Ако ја погледнеме состојбата денес, вие знаете дека еден дел од овие даночни функции се лоцирани во Заводот за платен промет. Пред се, станува збор за претходната контрола, која што се одвива таму, а дефакто не постои претходна контрола во Управата за јавни приходи. Ако пак сакаме да бидеме објективни до крај пошикоро да гледаме на проблематиката, можеме да констатираме дека ние и немаме вистинска претходна контрола, како што е тоа случај во земјите со развиена пазарна економија. Ние во овој момент имаме повеќе, би рекол, систем на следење на преливите во Буџетот, меѓутоа, спроед видови на даноци. Да речеме, данок на доход, данок на добивка, данок на промет на производи и услуги, акцизи итн. Такво следење имаме и такви анализи посебно прави Минстерството за финансии. Меѓутоа, ние немаме следење на преливите во Буџетот спроед даночни обврзници. Значи, според оние кои што се обврзани тоа да го прават. Така, и со овие измени во самиот закон се отвора простор тоа дефинитивно да се заокружи и таа работа со тек на време успешно да ја разрешува. Фактички, од една страна ние веќе ги создадовме битните предуслови за да воведеме систем на следење на преливите во Буџетот според даночни обврзници, со тоа што Собранието на РМ веќе го донесе Законот за единствениот даночен број и врз таа основа ние веќе имаме регистер на даночните обврзници и тој регистер и тој информациона систем што го имаме во Минстерството за финансии дава можност сите суштински податоци врзани за даночната свера, за даночните обврзници, да бидат во компјутер лоцирани по одделни претпријатија, односно даночни обврзници и каде што со тек на време низ динамика и во период од повеќе години ќе може

да се следи како по одделните даночни обврзници ги исполнуваат своите обврски спрема државата и посебно да се следат поголемите позначајните даночни обврзници, а се разбира, и сите, бидејќи во нашиот компјутер сите оние што добиваат даночен број едноставно влегуваат. Значи, тука сме во фаза кога комплетно го воведуваме информациониот систем и можеме во иднина да обезбедиме и следење на самите даночни обврзници, а не само следење на преливите на поодделни јавни давачки.

Втората новина, што мислам дека е значајна и што се промовира и се инплементира фактички со овој Закон од оној момент кога тој ќе биде донесен, тоа е воспоставувањето на таканаречениот Сектор за специјални истраги, она што популарно, особено во новинарскиот жаргон кај нас се нарекува финансиска полиција, фактички, вистинското име ние тоа го правиме по угледот на земјите со развиена пазарна економија. Такво е искуството, да речеме, на Холандија, Словенија и низа други земји. Ние воведуваме Сектор за специјални истраги и фактички овој вид на инспектори кои што ќе бидат посебно обучени имаат просторна цел и задача да покренуваат специјални истраги, особено во оние свери каде што јавните давачки спрема државата се големи и значајни. Во основа Секторот за специјални истраги ќе покренува посебни испитувања во областа на данокот од добивка. Понатаму, во областите што се врзани со акцизијата производи, бидејќи акцизијата е многу значајна и поголем проблем за давачка и нејзиното релативно учество во алиментирањето на вкупниот буџет е исто така значајно. Поантату би.рекол, во некои специфични од аспект на сметководството и сметководствените трансакции, организации или субјекти како што се транспортните и шпедитерските друштва, во банките и штедилниците ќе имаме исто така можност да се вршат специјални истраги меѓутоа, се разбира, само за дел на даноците. Бидејќи, натаму супервизијата на банките и штедилниците останува лоцирана во Народната банка, односно во Централната банка. Исто така, за Секторот за специјални истраги има свои компетенции, надлежност да врши такви испитувања во јавните претпријатија, на берзите како многу специфични институции или дефинитивно во доменот на игрите на среќа. Така што, на овој начин, тоа би било сега, фактички, трета година на овој начин вкупната даночна контрола да добива три нивоа.

Првото ниво е претходна контрола, која што со тек на време треба комплетно да помина во Управата за јавни приходи, јас велам сега, таа е лоцирана во Заводот за платен промет. Понатаму, второто ниво се даночните инспекции, како институција ги имаме и сега, тие функционираат и сега.

Третото ниво на контрола се инспекторите за специјални истраги, кои што треба да бидат посебно обучени за таа намена и кои што треба да овладаат, се разбира, технологијата на покенување и водење до крај на специјалните истраги. А, тоа е навистина, посебна технологија за која што има искуства во земјите со развиени пазарни економии и ние, се разбира, дека ќе мораме да направиме посебен тренинг и веќе работиме на тоа за одделните инспектори кои ќе бидат лоцирани во овој Сектор, односно во овој Дом.

Околу решението што е врзано за комплетното преминување на претходната контрола од Заводот за платен промет во Управата за јавни приходи, имаме еден конкретен проблем. Некаде од 280 до 300 луѓе во Заводот за платен промет се сега ангажирани и работат во тој домен на таа дејност во претходната контрола. Според тоа, во Заводот за платен промет се концентрираат и луѓе и просторот е таму, техниката и сл. Бидејќи Заводот за платен промет е во фаза на реорганизација и со тек на време, фактички, неговата основна функција комплетно згаснува, како што ви е познато. Ние од овој момент кога дефинитивно платниот промет ќе биде комплетно пренесен во банките од Заводот за платен промет, ќе мораме и луѓето заедно со просторот и техниката едноставно, дефинитивно да ги повлечеме во Управата за јавни приходи.

Сега тој процес на пренесување на функциите врзани за платниот промет од Заводот за платен промет во банките е веќе отворен, бидејќи големите плаќања веќе се вршат преку банките до 10.000 милиони денари, сега одиме во II фаза каде што и помалите плаќања до 5 милиони, исто така комплетно ги пренесуваме спрема банките и тоа го правиме постепено, за да не направиме тука токови, да не ни се направат непредвидени работи, кои што можат да направат проблеми во нормалното одвивање на платниот промет и во оној момент кога комплетно таа функција ќе биде пренесена во банките и претходната контрола ќе помине целосно во Управата за јавни приходи, со тоа што ние веќе работиме на информациониот

систем, кој што е неопходен за ефикасно, претходна контрола, односно како што реков за следење на плаќањата според даночни обврзници, а не само според даночни приходи, за што ние и натаму ќе мораме да правиме анализи како се остваруваат определените видови на јавни давачки, меѓутоа, исто така е многу значајно, дури и позначајно да се следи перманентно, да се воспостави комплетна евиденција како се реализираат, односно остваруваат и приливите, плаќањата по самите даночни обврзници. Овој Закон, се оставаат како форма на контрола и наплата на јавните давачки даночните канцеларии, као што тоа, впрочем е случај и во низа други земји и обично тие се лоцираат кан позначтните обврзници.

Дефинитивно, се воведува уште една друга новина за која што јас верувам дека ќе има сугестии и овде. Ние би сакале да ги слушнеме тие сугестии и од самите парламентарци, еден вид на одложено плаќање на даноци, односно даночни обврзници, со тоа што сега тоа би се регулирало и со самиот Закон. Инемо, искуството во сите земји со развиена пазарна економија покажува дека таму постои механизам на одложено плаќање. Да речеме, во случај на контрола каде што се одвиваат поголеми, позначајни затајувања на определени видови на јавни давачки, стоапнските субјекти, економските субјекти, претпријатија, корпорација, фирми, не се во можност тоа плаќање наеднаш да го направат, па им се дозволува тоа да го направат на рати.

Од една страна на тој начин им се овозможува државата да си го земе својот дел, бидејќи тоа е обврска, а од друга страна, сепак на претпријатието да му се овозможи нормално да работи и да стопанисува во иднина. Се разбира дека таму каде што има криминални дејства тоа е друга работа, се преземаат други мерки, Но, такви искуства постојат. Ние го знаеме, да речеме, искуството на Холандија, каде што посебно со директорот на Управата за јавни приходи, при една посета разговаравме со нивните власти итн. Меѓутоа, онака како што сега е во I фаза на Законот се вели дека директотот на Управата за јавни приходи може да врши, односно да одобрува одложени плаќања и станува збор за едно дискреционо право, така што треба да бидеме и би биле драгоцените сугестиите, исто така од пратениците дали тоа можеме да го вклопиме во постојната законска регулатива. Во секој случај ако тоа така се прави, ќе мора да се прави според определен правилник и определени критериуми за да евентуално се избегне субјективен однос, сеедно дали дискреционото право го има директорот на Управа за јавни приходи или Министерството за финансии или било кој друг висок функционер. Така што и тоа е би рекол, една новина која се предлага во Законот. Еве, овие се да завршам, три клучни пунктови каде што се лоцирани измените. Значи да резонирам.

Прво, настојуваме комплетно сите даночни функции да преминат во Управата за јавни приходи.

Второ, одиме на Секторот за специјални истраги во домените кои што ги спомнав.

Трето, одиме на форми на наплата на јавните приходи кои што со тек на времето треба да ја зголемат ефикасноста и да ја сведат евазијата во толерантни рамки. Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Мола, кој друг бара збор?

Г-дин Андов има збор.

СТОЈАН АНДОВ:

Г-дине претседателе, г-дине министри, почитувнаи колеги, овој Закон, како што знаете е потребен, тој е задоцнет, се разбира, доста доцна му приоѓаме и доста доцна го донесуваме, но е добро да се донесе денес, да мине оваа I фаза. И ние ќе го поддржиме. Мислам дека овие точки, подрачја што треба да се уредат сега со овој Закон посебно, за да тоа прерасне навистина, да се напушти старата идеја на Управата за јавни приходи, туку да биде тоа даночна управа, потребно е по мое мислење, паралелно да се изработи една програма и ќе се пријде на остварување на одредбите на Законот. Ова го велам од следните причини.

Ќе го земам за пример само преземањето на таканаречената претходна контрола. Прземањето на претходната контрола од Заводот за платен промет сега во даночната управа, се разбира, претходната контрола си е функција на даночните власти и не може да биде институција која обавува платен промет, а платниот промет мора да биде крајно

неутрален и не може државата таму да влијае на него. Сега, фактички, се почнува постепено, но не синхронизирано доволно, да се остварува онаа идеја, ако се секавате, од 1992 година во мај овде јас ја изнесов, треба да се направи програма за да се сведе тогашниот СОК на Служба за клириншки порамнувања на институции што ќе го обавуваат платниот промет, пред се банките, се разбира, а целиот Сектор на ревизији, на анализа итн. да се префрли на друго место, а даночната функција да се префрли во функциите на даночните органи. Бидејќи тоа не се направи и тогаш не се пријде така, туку беше организирана една кампања против таа идеја овде во јавноста, сега се наоѓаме во иста ситуација кога досега ќе беше решена и сега ние имаме тешкотии што ќе правиме со луѓето, што, фактички, таа функција ја обавуваат, но не на адекватно место во Заводот за платен промет. Тогаш не помагаше колку и да укажувавме зашто тоа е во корист на луѓето и нашата идеја, во корист на стопанството и во корист на државата, но се организира таа кампања тогаш против нас. Свативме дека работите доволно не се разбираат и затоа тоа е така и дека не помага ништо и да инститираш натаму и ја оставивме работата малку да се смири. Она што мислам дека сега е потребно да се направи, потребно е да се синхронизира процесот на преминување на платниот промет во банките со процесот на преминување на претходната контрола во даночната управа на државата да се усогласи што е можно повеќе од луѓето кои работат на платниот промет да бидат дооспособени и преземени во банките од Заводот за платен промет. Луѓето што работат на претходната контрола да бидат дооспособени и преземени од даночната управа, оној потребен дел од луѓе кои треба да останат во клиринг хаусот, како се вика, да бидат дооспособени за тоа и таму да останат, Заводот за платен промет да си ја промени улогата, а луѓе кои ќе се јават како вишок, ако се во добри години и добро стручно подготвени со Програмата да се предвиди нивно дооспособување и оспособување за ревизорски работи, бизнис да си тераат, да се оспособат да можат да работат. Ние не можеме луѓето да ги оставаме на улица, заради тоа што правиме промени, кои мораме да ги направиме. Јас само на еден пример ја кажав потребата од програма, треба да се направи програма како овој закон ќе биде спроведуван, да се видат допирните точки со спроведувањето на други закони кои сме ги донеле, а само ги одлагаме, а ги одлагаме заради тоа штоне ни достасуваат други закони, заради тоа што, ете, се одбиваат сите тие идеи кои требаше да бидат прифатени од почеток. Многу полесно ќе беше.

Втора работа за која сакам да кажам дека подрачјата кои се зафатени сега со овој Закон, навистина се добро поставени и тоа се функциите на даночните управи во сите земји, кои имаат модерен фискален систем. Мислам дека одредбата за да може кај големите даночни обврзници Владата да применува постапка на одложено плаќање или да применува намалено плаќање, тоа го има на Запад, кога фирмата ќе се соочи со потреби за внатрешни трансформации, длабоки трансформации, додека уште на западна во многу големи финансиски тешкотии кога трансформациите во извесен период предвидуваат отпуштање на голема група работници, а можни се паралелни програми ако дел од даноците биде ослободена фирмата, да ги задржи тие работници, тогаш Владата излегува со предлог со една или две години, дел од обврските да се репрограмираат, дел од обврските дефинитивно да ги ослободи. Тоа се случуваше со автомобилската индустрија во Германија, во Франција, се случуваше во челичната индустрија во Германија, Франција, Белгија и тоа се инструменти, кои не само во законодавните, националните законодавства, постојат дури се и дури посочени како погодни инструменти и во некои одлуки и препораки на Европската Унија за нејзините членки.

Затоа мислам така да се осмисли можноста данокот да се репрограмира на неодложено плаќање, но и во оваа форма да биде. Таквиот начин на функционирање на таа одредба овозможува големи претпријатија кои од време на време наидуваат на тешки удари на пазар, ако се огромни или не можат сами да ги совладат, ќе биде катастрофално нивното запаѓање во тешкотии на малите нивни коминтенти и испорачатели, кои и инаку се редовни плаќачи на даноци и стабилни, нив тоа не ги зафаќа и тогаш се спасува од работата. Затоа мислам дека, тоа треба така да биде, како што ја имате основната идеја, но треба подобро да ја насочите.

Мислам дека треба правилно да се устрои системот на следење на наплатата на даноците по субјекти, по видови веќе мислам дека го имате, но се обидовме оваа година да

видиме кој не плаќа акцизи, неможеа да ни кажат кој не плаќа акцизи. Можеа да кажат колку акцизи се платени, колку се ненаплатени од планираните, но кој плаќа, кој неплаќа неможеа да кажат. Тоа мислам дека не е добро. Треба по фирми основните давачки по носители, по обврзници да бидат следени.

Тоа е можно, тоа секаде е така, а тоа ќе внесе една голема објективност и доверба кон даночните органи на граѓаните, бидејќи сега недостатокот на таа евиденција се смета дека им дава слобода на даночните органи и на политичката власт да изврши притисок, да биде селективен во наплатата, па оние кои се блиски до власта, до Владата и до владеачката партија, да не плаќаат данок, ама никој да не ги знае и да не им влезе, а оние кои не се блиски, си работат на пазарот како неутрална институција, тие да бидат подложни на санкции и т.н. Затоа е потребно ова да се уреди.

Сакам да обрнам внимание дека во нашиот даночен систем досега, во системот на прибирање на даноците не функционира една уставна одредба. Тоа е двостепеност на постапката. Двостепеноста на постапката кај нас се применува во институција. Тој, кој ќе ги изрече, ќе ти го издаде првото решение, тој и второто ти го дава, па ако инспекторот му даде нему налог колку да плати неплатен данок како он го пресметал, сака да се жали, се жали кај истата институција сегашната управа за јавни приходи или пак Министерството за финансии која е иста институција. Тоа мора да биде одвоено. Мора второстепената постапка да има некоја шанса да успее, инаку нема смисла она да биде воспоставена ако нема никаква шанса да успее, затоа што оној кој те тужи, тој и те суди. Таа работа не може. Сега во законот треба да се поведе сметка второстепената постапка да се воспостави како институција во Владата. Можеби тоа да иде некоја посебна комисија, таа ќе има многу работа и има зошто, ама да не биде под Министерството за финансии, туку да биде во Владата или да најдете некое друго објективно решение, па дури после да се оди на управно сметководствен суд. Ова што постои е друга постапка, тоа е судска постапка, не е второстепена постапка.

Мислам дека е потребно овие работи да се обезбедат во доработката на законот и понатаму мислам дека е многу значајно околу основните замисли и околу основните решенија, па околу и некој финеси да се организира на некој начин нешто што би се рекло јавна расправа. Јас морам да Ви кажам, без оглед колку да изгледа ова некое чиновничко, специјалистичко решение, ова е решение од интерес за секој граѓанин и секој граѓанин треба да почувствува ако бил неодговорен за тоа да мора утре да води сметка, па да си носи одговорност, или пак да почувствува една објективност, вистинска објективност ако бил жртва на субјективистички приоди од органите сега со тоа да се престане, да биде ослободен и да знае, ако добро си плаќаш данок, точно така како што вели законот, ти си на државата многу корисен и кон државата си секогаш прав по тоа прашање.

Заради тоа, потребно е за овој проект каков што е целиот да се обезбеди јавна расправа, а мислам дека е потребно, исто така да се обезбеди да оди во повеќе фази. Кога ќе заврши постапката за завршување на втората фаза, тогаш треба да се оцени што е подобро.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Молам дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

1. Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на закон за даночна управа.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Предлог закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела, како и укажувањата од денешната расправа на седницата на Собранието.

3. Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија да се достави до Владата на Република Македонија и Министерството за финансии.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака?

55 пратеника гласаа за.

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (1 пратеник).

Колку пратеници се присутни во салата?

(Службите ги пребројуваат присутните во салата).

Уште еднаш предлогот на заклучокот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака?

61 пратеник гласа за.

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Нема).

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Преминуваме на точката 7 Предлог на завршна сметка за извршување на Буџетот на Република Македонија за 1997 година.

Предлогот на завршната сметка, извештаите на работните тела на Собранието, ви се доставени, односно поделени.

Отворам општ претрес по Предлогот на завршната сметка. Молам кој бара збор?

Има збор г-динот Таки Фити, министер за финансии.

ТАКИ ФИТИ:

Почитуван г-дине претседателе, дами и господо, почитувани пратеници, дозволете еден кус вовед во врска со Предлогот на завршната сметка на Буџетот на Република Македонија за 1997 година. Матичната комисија, Комисијата за финансирање и буџет расправаше и ја усвои завршната сметка, така да се договоривме на Комисијата да истапиме со едно кусо воведно излагање пред почитуваните пратеници, при што посебно ми беше сугерирано некои прашања да бидат елаборирани во моето воведно излагање и од страна на Комисијата за финансирање и буџет и се разбира дека ние таквата сугестија ја респектираме до крај.

Вие се сеќавате почитувани пратеници дека вкупниот буџет на Република Македонија за 1997 година беше планиран на 44,4 милијарди денари, од кои што 41,3 милијарди беа изворни приходи, 200 милиони денари донации и 2,9 милијарди денари кредити од меѓународни финансиски институции или задолжувања кон странство. Меѓутоа, исто така ќе се сетите дека веќе во првата половина на минатата година стана јасно дека не ќе може да се реализира буџетот онака како што беше планирано првобитно, односно дојде до определено намалување особено кај даночните приходи на буџетот.

Имено, како резултат на забавената економска активност во првите 3-4 месеци на 1997 година динамиката на полнење на државната каса не одеше според предвидениот план, а од друга страна знаете дека во тој временски период имавме определени неповолности во окружувањето на земјата, настаните во соседна Југославија, Бугарија, што имаше свое влијание и врз обемот и интензитетот на надворешно - трговската размена, имајќи го особено во предвид фактот дека размената спрема соседите посебно спрема СР Југославија е многу значајна по обем за Република Македонија.

Исто така, побавната динамика меѓу другото беше резултат и на фактот што ние претходно направивме определени промени во самиот даночен систем кој што воглавном беа на еден или друг начин насочени кон намалување на даночното оптоварување, намалување на даночните стапки. Кај данокот на добивка од 30 на 15%. Исто така ги смаливме акцизите кај цигарите во тој временски период, едни решенија за кои што очекувавме дека ќе донесат зголемени приходи и што се разбира се случи, меѓутоа се прошири даночната основа, опфатот, но тоа не се случи, за многу кус временски период. А и ефектите од така смалените стапки во смисла на поголема динамика на прилив на средства во буџетот, се јавија особено кон крајот на годината и почетокот на оваа година. Фактички оваа година ние посебно бенифицираме од тие ефекти, но подоцна ќе се задржам на тоа.

Како резултат на тоа беше јасно дека не може да се оствари буџетот со таа динамика. Од друга страна се случи нешто друго, пак кон средината на 1997 година. Дојде до посериозни нарушувања на домашниот девизен пазар поради што бевме принудени да направиме девалвација на националната парична единица. И тоа се направи во јули месец, 16% девалвираше денарот, односно националната парична единица и се сеќавата во тој временски период излеговме пред Собранието со определен пакет на мерки кој што имаше основна цел и задача да го спречи евентуалниот инфлационен удар и да спречиме појавување на инфлациона спирала во стопанството, што објективно е секогаш опасност од моментот кога ќе се направи девалвацијата. Таа опасност е особено присутна, барем теоријата тоа го кажува, економската наука, првите 3-4 месеци. Ние тогаш излеговме со предлог измени на законот за финансиско работење.

Исто така, направивме промени на рафинериската цена на нафтата, меѓутоа за сметка на акцизите, а не за сметка на потрошувачите, односно на финалните цени. Појдовме со замрзнување на платите во јавниот сектор, остана таа ставка во буџетот таква каква што беше и дефинитивно направивме и ребаланс во Буџетот, некаде во ноември месец, меѓутоа, сакам да ве потсетам дека и маше препорака и од матичната комисија и од пратениците ако веќе се прави и мора да се прави ребаланс на буџет, дека не е добро ребалансите да се прават во декември. Ние некаде во почетокот на ноември го направивме ребалансот, меѓутоа, минатата година за разлика од други години тоа го најавивме уште од јули месец со посебни писма до буџетските корисници, со што едноставно ги предупредивме сите буџетски корисници дека ќе следи ребаланс на буџетот заради забавената динамика на негова реализација и баравме сите буџетски корисници да се прилагодат на новонастанатата ситуација, односно осуетивме, спречивме поголемо преземање на обврски од страна на буџетските корисници, бидејќи во таа ситуација ќе се кумулира нов долг, кој што ќе мораше да се пренесува оваа година, како што се случувало други години.

Мислам дека тоа добро се изработи во тој момент, посебно беа предупредени сите министри за тоа и со писма буџетските корисници, така да горе долу буџетските корисници се прилагодија на новонастанатата ситуација. После тоа ние го направивме ребалансот на Буџетот. Фактички бевме некаде околу 6% пониски. Значи, ако Буџетот бил планиран 100% ние го реализиравме со 94%, што не е голем процент на потфрлање, меѓутоа е потфрлање во секој случај.

Со новиот ребаланс ако се сеќавате ние појдовме, ова што сега е во извештајот со вкупен буџет од 41,5 милијарди денари, при што изворните приходи ги профилиравме на 38,4 милијарди и до крајот на годината го реализиравме во основа тој ребаланс, така да вкупниот буџет се реализира со 41,4 милијарди, односно 99,6%, што е блиску до реалното планирано со ребаланс на Буџетот. Притоа, персоналниот данок беше реализиран во вкупен износ од 8,7 милијарди денари, или 98%, данокот од добивка 1,3 милијарди денари, тоа значи 96,2%, данокот на промет на производи и услуги 8,8 милијарди денари или 102,4, значи повеќе за 2,4%, акцизите со 11,052 милијарди, или 100,9%, или 0,9% повеќе. При тоа во рамките на акцизите најзначаен дел од приходите е врз основа на акцизи и беа собрани од нафта 7,1 милијарда денари, тутун 1,8 милијарда денари, тука имаме значајно зголемување што меѓу другото беше резултат на смалените акцизи во однос на претходните години, каде што едвај доаѓавме до 1 милијарда, од пијалоците скоро 1 милијарда, кафе 220 милиони денари. Царините беа реализирани во маса со 5,5 милијарди денари или 98%, а неданочните приходи беа во маса реализирани скоро 3 милијарди денари, 2,95 милијарди денари поточно. Тоа е она што е битно од преходната страна и што можете фактички да го видите од сумарните прегледи во завршната сметка.

На страната на расходите јас само кус осврт ќе направам на основните поткатегории, бидејќи е тешко да се навлегува во детали.

Тековните трошоци на страната на расходите беа планирани со 15 милијарди и 260 милиони, а се реализирани со 15 милијарди 148 милиони. Станува збор фактички за платите и надоместоците. Вие знаете дека тоа е еден фиксен трошок и тука не можеме ни со одлуки на Влада да одиме погоре од она што е планирано во Буџетот. Со пренамена не може, тоа може само евентуално со ребаланс, меѓутоа, бидејќи водиме стабилизациона политика дефакто тоа не е можно ни со ребаланс. Така да во доменот на платите минатата година успеавме да направиме една заштеда од околу 58 милиони ако го гледаме Буџетот во целина, другото се реализира. Значи, потрошивме помалку 58 милиони денари.

Кога станува збор за трошоци на стоки и други услуги, најголем издаток се материјалите каде што се потрошени скоро 2,5 милијарди денари. Висока стапка е затоплувањето, скоро 400 милиони денари, договорните услуги скоро 800 милиони денари, тековното одржување 122 милиони денари и т.н.

Во доменот на тековните трансфери имаме неколку многу големи ставки што се реализирани онака како што во основа беше планирано со Буџетот. Тука како што знаете се самите фондови, социјалните фондови. Заводот за вработување ставката е 2,98 милијарди денари, колку што беше практично и планирано. ПИОМ со близу 4 милијарди денари. Тука е многу висока ставката за социјално загрозуени семејства 2,7 милијарди денари. Меѓутоа, во овој домен е битно што расходите се исвршија онака како што беше планирано и кај заводот за вработување од една страна и ПИОМ од друга страна, немаме дефицит во фондовите. Тој е комплетно израмнет и тоа е добро. Има дефицит, како што знаете во Фондот за здравство, меѓутоа тој не се алиментира од Буџетот. Односно Фондот за здравство се алиментира од

Буџетот со еден маргинален дел, некаде околу 198 милиони денари. Тоа се само програмите кои што Буџетот ги финансира, инаку тој има свои извори на финансирање, а од друга страна за жал сеуште не е под супервизија на Министерството за финансии, ниту под трезорскиот систем, меѓутоа со реформите се предвидува тој чекор да се направи во иднина. Во оваа ставка се и културата, односно финансирање на дејностите со 320 милиони извршено, научно истражувачките институти 200 милиони, јавните гласила 80 милиони и слично.

Многу висока ставка е санација на банките 1,69 милијарди денари. Таа е комплетно извршена како фиксна обврска, бидејќи знаете дека самиот процес на реструктурирање и рехабилитација на банките тече сеуште и она што е обврска од Буџетот, ние го сваќаме како фиксна и го извршуваме до денар, бидејќи тоа е добро за вкупниот банкарски систем.

Тука голема ставка е и старото девизно штедење, каде што имаме би рекол оригинално буџетска позиција од 872 милиони денари, што е во целина реализиран, меѓутоа, фактички плаќањата за старото девизно штедење се поголеми, бидејќи еден дел се сервисира и од сметката на општествените станови кои се уште ги има и се продаваат, така што оваа година врз основа на тој извор беа алиментирани 176 милиони денари, така што вкупните сервисирања на буџетот на државата спрема старото девизно штедење минатата година беа 1 милијарда и 48 милиони денари.

Стратешките резерви или Агенцијата за стоконни резерви е 431 милион. Оваа ставка ќе се присетат оние пратеници кои беа во претходниот мандат дека беше кај стоконните резерви многу високо профилирана. Ние имавме еден период 1,6 милијарди денари, па паднавме на 1,2, па на 800 милиони и гледате оваа година дојдовме до 431 милион денари. Тоа е една свера каде штос е покажува дека можат да се направат позначајни радикални зафати во смисла на штедење на средства, а без да се нарушат функциите што ги обавува во конкретниот случај што ги обавуваат стоконните резерви. Бидејќи, долг временски период државме стратешки резерви по некои стандарди што важеа за поранешна Југославија, а сега се разбира дека ситуацијата е изменета, така што се покажа дека со многу помалку средства тоа може да се прави, а притоа нормално да се обавуваат функциите и да се држат неопходните резерви, за недајбоже услови на војна и други предвидени услови, а и од време на време да се реагира на пазарот преку агенцијата, преку стоконните резерви, со цел да се балансира варирање на цените кај определени чувствителни производи. Мислам дека таа функција стоконните резерви ја извршија сосема нормално и како што гледате, со една огромна заштеда, односно за тоа беа потрошени само 431 милион денари.

Кај капиталните трошоци мораме да кажеме дека тие како ставка беа релативно мали и скромни во буџетот и во основа не е добро. Не е добро, бидејќи ако се гледаат строгите правила врзани со буџетот, барем така вели науката, фискалната теорија, тие треба да бидат малку поголеми, бидејќи се значајни, затоа што државата во определена мера одржува определени инвестиции кои имаат пошироки ефекти во земјата. Се разбира, нечини и онаа другата практика многу да се финансираат инвестиции преку буџетот, бидејќи доаѓаме во судир со еден друг централен принцип во економијата, ако државата многу троши и ако таа многу инвестира, не му дава можност на приватниот сектор тоа да го прави, а приватниот сектор по правило секогаш е подобар стопанственик.

Тука за изградба, реновирање се потрошени околу 616 милиони динари, за недоволно развиените подрачја преку агенцијата околу 500 милиони, инвестиционо одржување 443 милиони, мебел, канцеларии и сл. 130 милиони, моторни возила 30 милиони денари, кај капиталните трансфери се потрошени 702 милиони, од што најголем дел е програмата за патишта, односно преку Фондот за патишта околу 544 милиони, околу 120 се лоцирани во единиците на локалната самоуправа, главно водоводи и сл. геолошки истражувања 23 милиони, ревитализација на село 15 милиони.

И последната поткатегорија која што обично со името малку буни, таа во буџетот според тие стандардни методологии се вика давање заеми и учество во дел од хартии од вредност и отплатата на главнина, тука најзначајна ставка е депозитот во централната банка, 600 милиони денари, тоа беа оние средства што буџетот ги даваше во Централната банка месечно просечно по 100 милиони денари, а во функција на поддршка на монетарната политика од страна на фискалната политика. Но знаете. Оној момент кога се наруши девизниот пазар дома и кога појдовме со девалвација, престана нашата обврска тоа да го правиме, бидејќи немаше логика затоа што немаше вишок на девизи на домашниот пазар и

во тој момент се разбира запревме со таа мерка, а после тоа се воспостави рамнотежата, се јави вишок на приходи на девизни средства, меѓутоа, Централната банка ги откупи, беа околу 40 милиони долари и на тој начин се зголемија и по тој основ девизните резерви, мислам после чинот на извршената девалвација.

Тука има еден мал дел во оваа ставка, околу 30 милиони денари, акции што ги има Република Македонија во Европската банка за обновување и развој, фактички го зголемивме малку нашиот акционерски капитал. 45 милиони се гаранции кои паднаа врз база на поранешни дадени гаранции, врзани со специјалната програма за загубарите. Тоа е гаранција за "Преспа - текс", која што падна спрема Стопанска банка и се разбира, бидејќи Стопанска банка го изврши тоа плаќање, буџетот како гарант мораше да ја реализира противвредноста спрема Стопанска банка. Тука е и Железница со 420 милиони денари, толку колку што беше планирана таа ставка.

Дозволете почитувани дами и господа, почитувани пратеници, сосема накусо да кажам нешто за она што се случува со буџетот во првите 6 месеци, бидејќи тоа беше фактички барање од матичната комисија, Комисијата за финансирање и буџет да излезам пред пратениците и да го кажам тоа. Ќе бидам сосема кус.

Морам да го искажам моето задоволство дека оваа година многу подобро одиме со реализацијата на буџетските приходи и одржуваме една динамика што е сосема задоволителна. Ако вака продолжат работите, веројатно ќе успееме 100% оваа година да го исполниме буџетот, а можеби ќе останат и средства, ако останат средства над тоа, се разбира дека тие нема да се трошат, бидејќи нема никаква логика да ја зголемите јавната потрошувачка повеќе од она што е планирано со постојниот буџет, кој што овој Парламент го усвои, ниту пак можат да се трошат без ребаланс на буџетот и сл. Но мислам дека воопшто нема да има потреба, ако се јави вишок, тие така да се трошат.

Ако се гледа во маса, во периодот од 1.01. до 22.06, значи 22 јуни, ние имаме некаде околу 15% поголема динамика на остварување на вкупните буџетски средства во однос на истиот период минатата година. Во однос на истиот период минатата година во маса сме подобри скоро за 1,6-17 милијарди денари и тоа е прилично висока и добра динамика. Да ве потсетам која е наједноставната сметка. Оваа година појдовме со буџет кој во доменот на основните приходи е поголем за 2,2 милијарди денри во однос на буџетот од минатата година. Ако досега сме успеале да оствариме 1,6 милијарди повеќе и ако истата динамика остане, ќе дојдеме веројатно на 3 милијарди повеќе, особено ако се има предвид фактот дека втората половина од годината и особено последното тримесечје од годината буџетски се најјаки, така што таа динамика оди добро. Еве, ако го погледаме персоналниот данок на доход, до 22 јуни 1998 година се реализирани 4,2 милијарди денари во однос на 3,8 милијарди во истиот период минатата година. Кај данокот на добивка, она што пред малку го кажав, сега проширената основа дава извонреден ефект, извонреден резултат. Минатата година во истиот период имавме данок на добивка некаде околу 720 милиони денари, сега имаме милијарда и сто милиони денари реализирано до сега, односно тој е реализиран веќе со 67% во однос на планот, што апсолутно покажува една висока динамика и е резултат на фактот што во 1997 година дел од претпријатијата, посебно приватизираните остварија поголеми добивки, но исто така се прошири даночната основица и мислиме дека тука евазијата е помала, криењето на данокот е помал, бидејќи едноставно е преполовена даночната стапка и не се исплатува поголем ризик да преземаат стопанствениците, така што многу по редовно тоа се плаќа.

Кај данокот на промет и тој добро се држи, минатата година беше 3,9 милијарди, сега е преку 4 милијарди, односно имаме индекс од 102,1, значи 2,1% е повисок. Полошо стојат работите кај акцизите, тука имаме намалена динамика. Во овој период минатата година имавме 4,9 милијарди, сега имаме 4,4 милијарди, што значи скоро 500 милиони сме подолу и во голема мера, меѓу другото тоа е резултат и на намалената динамика и на акцизите не толку од нафтата, колку кај цигарите, заради овие настани што се случија со Косово, така што продажбата на овој наш производ во соседна Југославија сега е со позабавена динамика. Но во последно време малку е подобрена тука ситуацијата, бидејќи првите 3 месеци имавме многу големо заостанување и веруваме дека со тек на време доста од тоа ќе се испегла.

Царините и другите увозни давачки би рекол дека се држат многу добро, извонредно добро. Минатата година во овој период имавме 2,4 милијарди денари, а сега имаме 3,1

милијарда. Значи, тоа е скоро 700 милиони повеќе односно тие се реализирани досега со 52,5% односно динамиката на пораст во однос на истиот период минатата година е 30,8%. Тоа говори дека имаме прилично зголемен увоз особено на репроматеријали и суровини, што како индикатор секогаш е добар, бидејќи на еден или друг начин тоа значи дека тие средства ќе бидат употребени за производство, извоз итн.

Дефинитивно, кај неданочните приходи имаме добра ситуација. Минатата година до овој период беа 967 милиони, сега се реализирани со 1,6 милијарди денари. Значи тоа е пак една висока динамика, скоро 50% се реализирани, а динамиката на пораст во однос на минатата година е 67,2%. Како што реков во маса тоа е пораст од 15% или во апсолутни бројки некаде околу 1,6-1,7 милијарди денари. Мислам дека неколку причини се битни за ова.

Прво, имаме заживеана стопанска активност, имаме кумулативен пораст на индустриското производство за првите 4 месеци, 5 месеци од 10,2% и тоа е значаен показател дека заживува стопанската активност. Понатаму, во секој случај, тоа е резултат на промените што ги направивме во даночниот систем и проширување на опфатот на плаќање на даноци, како резултат на намалените даночни давачки, пред се намалена стапка на данок на профит, акцизите кај цигарите, тутунот, акцизите кај нафтата, сега веќе акцизите кај безалкохолните пијалаци, намалени давачки врзани за текстилот и кожарската индустрија и др. Ние очекуваме дека до крајот на годината ќе оствариме солидна динамика, односно ќе го реализираме буџетот.

Јас се извинувам за времето, меѓутоа тоа се сугестии од нашата комисија. Ќе кажам уште неколку зборови врзани со неколку прашања што беа поставени на самата седница на Комисијата за финансирање и буџет. Имаше едно прашање дали има позајмување од Буџетот од Народната банка на Македонија. Вие знаете дека такво позајмување од Буџетот ниту еден денар и не смее да има, ако сакаме до крај да водиме цврста Макроекономска политика на стабилизација. Без оглед на тоа што ние имаме законска можност според законот за Буџет и до 5% од вредноста на Буџетот да ги позајмуваме од Народната банка, меѓутоа, тоа не би било во согласност со нашата политика и нема ниту еден денар такво позајмување, еве со целата одговорност тоа го соопштуваме пред Парламентот.

Исто така, со право беше споменат на седницата на Комисијата проблемот на евазија. Пратениците кажаа дека евазија се уште има и дека не можеме да бидеме задоволни од тоа што во овој домен се случува. Јас исто така морам да кажам дека апсолутно не можеме да бидеме до крај во таа сфера задоволни, евазија има и евазијата ако не се спречи, ни прави сериозни пазарни дисторзии, прво затоа што таа ги става во нерамноправна положба економските субјекти, она што г-динот Андов со право предходно забележа. Тоа значи, ако некој плаќа данок, друг не плаќа, оној што не плаќа данок е во поповолна ситуација, но не врз основа на некавалитетно работење и пазарни критериуми, туку врз основа на некои други фактори што немаат врска со економија и пазар. Според тоа, се погласни се реакциите да речеме и од стопанствениците кои редовно си ги плаќаат своите обврски и критиките упатени кон Министерството за финансии, дека не се спречува до крај евазијата во земјата, според тоа дел од стопанските субјекти живеат добро, меѓутоа, на штета на државата. Тоа е еден факт, евазијата која постои, што се разбира ние не можеме да го криеме. Меѓутоа, Министерството за финансии презема максимални мерки таа да се намали на еден или друг начин, барем да се стави во рамки кои ќе бидат толерантни. Еве, ние преземаме такви мерки меѓу другото и со овој закон, каде видовте дека воспоставуваме и сектор за специјални истраги, а исто така во поселдно време тоа многу пати го кажувам, мислам дека е зголемена ефикасноста на даночната администрација, пред се меѓу другото и затоа што правиме многу подетални контроли, многу поостри контроли, често пати правиме рации, оној дел што значи репресивни мерки за да постигнеме подобри резултати и да ја намалиме евазијата.

Мислам дека воведувањето на ВАТ-от, законот за додадена вредност, според нашите планови од 1.01.1999 година, тука ќе даде инзвонредни резултати. Во сите развиени земји и во земјите во транзиција каде што се вовеле, се покажа дека во голема мерка се намалува просторот за евазија, просто затоа што според системот на функционирање на даночниот кредит така како што е замислен и како што функционира на секаде, самите даночни обврзници меѓу себе се контролираат преку фактурите, искажување на основицата и применување на општата стапка на данокот на додадена вредност. Таа самоконтрола на даночните обврзници многу и помага на даночната администрација, односно таа не мора во

детали тука да контролира, а резултатите се навистина извонредни. Згора на тоа, данокот на додадена вредност одкако ќе почне да се имплементира, дава извонредно богата аналитичка документација за начинот на плаќање на данокот на доход, така што мислам дека воведувањето на ВАТ-от и профункционирањето на новиот закон за даночната управа, каде се промовира и секторот за специјални истраги. може во голема мера тука да придонесе. Реков позајмување од Народната банка нема.

Околу дефицитите во фондовите ми беше поставено прашање, спомнав дека нема дефицит во фондот за вработување, ниту има дефицит во ПИО, тие се израмнети и тоа е многу добро. Има дефицит во Фондот за здравство, меѓутоа со новите промени тој треба да влезе меѓу другото и во рамките на трезорскиот систем.

Ми беше поставено и прашање за трезорскиот систем. Јас нема повеќе да елаборирам тука, бидејќи многу пати тоа сум го споменува. Можам да го известам Парламентот дека деновиве почна кај нас да функционира Канцеларијата за трезор, лоцирана е во Министерството за финансии. Трезорското работење оди се подобро и подобро и имаме далеку поголема контрола врз начинот на трошењето на буџетските средства, можеме брзо да осуетиме секако ненаменско трошење на буџетските средства и тоа е во корист не само на Министерството за финансии туку и на останатите ресорни министри. Мислам дека до крајот на годината тука уште повеќе ќе се средат работите и ќе се стави поголем ред.

Ви благодарам на вниманието.

СТОЈАН АНДОВ:

Господине претседателе, господине министри, почитувани пратеници, разгледувањето на завршната сметка на Буџетот на Република Македонија, еве се случува неколку пати, доаѓа тука пред крајот на првото полугодие на годината, Сепак, дава можност ако внимателно се обработи материјата да се извлечат некои основни заклучоци и поуки. Во секој случај усвојувањето на завршната сметка не би требало да биде чисто формален акт, треба да го предизвика нашиот интерес, треба да се обидеме да согледаме што можеме да констатираме од тоа што се случило, како се случило и што да заклучиме за понатаму. Ова е новина сега, прв пат се случува, министерот зборувајќи за завршната сметка да се осврне и на тековните буџетски остварувања во оваа година. Ќе беше подобро ако тоа беше една писмена информација, напишана информација да можеме да ја погледаме малку и да ги видеаме и да можеме пореално да ги оцениме наодите што ги изнесе сега министерот. Се разбира тоа недостасува и нашето учество во расправата е ослабнато со фактот што ние за тоа имаме сознанија само толку колку што можеме сега да го чуеме министерот. Инаку некои податоци во рака немаме.

Јас сакам само да кажам некои впечатоци што ги имаме. Ние треба да имаме, овие расправи треба да ни помогнат да осетиме во која економска ситуација сега се наоѓа земјата. Она што сега може да го сватам од динамиката на остварувањето на Буџетот која е позабрзана од предвидувањето од она што сме го утврдиле одприлика ми доаѓа сознание дека се формира буџетски прилив изгледа на ниво на оној што го предвидовме и утврдивме за 1997 година, приближно тој, или е понизок ако се смета во марки, нешто е понизок ако се смета во марки. Во марки Буџетот пресметан тој што го утврдивме во 1997 година се намали, го намаливме кога донесовме ребаланс некаде во марки го намаливме скоро 23%. Според тоа, укажувањата што ги имавме кога се донесуваше Буџетот за 1997 година дека нереално се планира Буџетот и дека економската политика кога се утврдува има најмалку како што зборувавме тогаш три слабости: Во текот на годината ќе доведе до стеснување на економскиот организам, приходите на граѓаните ќе се намалат, приходите на државата ќе се намалат, приходите на фирмите ќе се намалат. Тоа не беше почитувано како укажување и кога таа политика се спроведе кога почна да ги поткопува сите перформанси на стопанството, тогаш на пола година се виде дека тоа е така, но не послушаа на време и се одлучија тогаш да интервенира Владата и ги направи овие промени кои ги направи и од тоа што тогаш го укажувавме постепено на секторот на Буџетот, очигледно ситуацијата се стабилизира. Но, треба да процениме малку дали факторите што доведоа до стабилизација на буџетската ситуација се трајни и каков е нивниот квалитет. Во овој момент кога ќе ги отстраниме овие елементи на евазија помала и т.н. и поефикасна наплата, кога ќе се потпреме на оценката на стопанската сила на субјектите кои плаќаат, останува еден показател кој сега се зема во вид и кој се истакнува, а тоа е дека индустриското производство пораснало околу 10,5% за 4

месеци. И навистина кога расте индустриското производство тоа е еден општ генератор на поголемена стопанска активност и обемот на плаќањата, платите и т.н., тоа делува и на тоа и оттаму и изворите, фискалните извори се поиздашни. Меѓутоа, самото индустриско производство не претставува некои сигурен доказ дека дошло до вистинско, квалитетно заживување на стопанството. Јас само ќе Ви кажам дека ние навистина за 4 месеци имаме зголемено индустриско производство за 10,5%, 10,57%, соседна Сојузна Република Југославија има 12,2%, Косово има некаде повеќе од 15% зголемување на индустриското производство. Самиот факт што се зголемува индустриското производство понекогаш може да претставува добар знак, некогаш може да претставува еден сомнителен знак на другите квалитетни фактори. До згоелмување на индустриското производство може да дојде секогаш ако Владата сака да испровоцира зголемено индустриско производство, ако изврши притисок на банки да финансираат потфати во индустријата кои ќе ги зголемуваат загубите, или немаат пазар, ако одржува производство кое инаку неможе да се одржи, меѓутоа неповолно е за Владата да дојде до отпуштање на работници па Владата преку банки ќе делува да се финансираат такви проекти и т.н. може да дојде до тоа. Најсигурен индикатор за тоа дали индустриското производство се заснива на квалитетна основа е односот во трговскиот биланс на земјата. Ако дојде до зголемување на увозот нормално со оживеното индустриско производство доаѓа и ако дојде до зголемување на извозот, а нето резултат од тие зголемувања е позитивен, тогаш може да се каже дека на здрава основа доаѓа до зголемување на индустриското производство. Во овој момент сметките не се поуздани, но за 4 месеци нето резултатот е барем малку негативен. Според тоа, клучното жариште за економската нестабилност на македонското стопанство, трговскиот дефицит, неговат висина не само што не е стишено тоа жариште, туку тоа се заканува со голема опасност за економијата во Македонија и за сегашниот степен на буџетска рамнотежа која со право ја истакнува министерот. Зошто ова го истакнувам? Го истакнувам ова поради следните опасности. Ако нема друг излез нормално за оживеаното индустриско производство ќе се јави да биде финансирано со краткорочни кредити на фирмите од странство, со се поголемени влошувања на условите доколку е тоа можно да се добива и т.н. Вие знаете и минатата година се обидовме со донации да го решаваме тој проблем и видовте колку песимисти се тие што ги повикавме и колку не ни дадоа. Ветивме 85 милиони долари ќе собереме од донации, ни дадоа 15 милиони, од тоа фактички веќе дадени 5 милиони од Јапонија, 8-те милиони и тоа беа. Ние не добивме некоја донација. Огромната опасност во Македонија сега за да се зачува оваа стопанска активност е во можната авантура на Владата сега кога се врши распродажба на имотот на земјата што е нормално по пат на приватизации и докапитализација, дел од приливите во банките кои сега се отстапуваат или овие набрзина продадени фирми како што е ладна Валалница за ништо што се продаде многу ниско. Ние разбираме дека тие приливи сега ќе ја подобрат сликата, т.е. ќе ја намалат лошата слика за девизните резерви на земјата. Меѓутоа, Владата треба да биде свесна дека не го нашла исходштето, не нашла решение за вистинска стабилно зголемување на индустриското производство, туку тоа го врши на начин на слабеење на економијата, бидејќи и натаму се згоелмува трговскиот дефицит, а компензација врши со распродажба тоа што добила, ама тоа еднаш може да се направи, тоа може да се направи со овие неколку фирми сега што се продадени и евентуално со парите од Телеком, но ако се остане како што досега тераме политика фактички на влошување на билансот на плаќање, Македонија натаму настапува и оди во уште поголеми опасности во стопанскиот развој. Сега кога странците сериозно иако доаѓаат овде ние сите се сликаме со нив и многу не фалат, министерот убаво знае и другите министри знаат дека три главни прашања, од нив две овде ќе ги спомнам што ги поставуваат. Сами себе се прашуваат кога Македонија ќе успее да обезбеди сопствена економска репродукција, можност да се одржува економски и второ, кога Македонија ќе обезбеди сопствена способност за одбрана, да не и биде нужен некој од надвор стално да доаѓа и т.н. На тие две прашања со сегашните движења во економијата не одговараме. Тоа е едно што сакав да укажам. Мислам дека во Македонија по вака важни прашања иако многу има и симпозиуми и советувања и настапи, нема релевантни разговори, релевантен дијалог не постои. Тие сите се одвиваат така во државата да остават впечаток однапред дека се е во ред во државата и со Владата и со владеачката партија, а сега треба уште ова да се реши, уште она да се реши, а на тој начин настрана што не се случувало ни имиџот на владеачката

партија и на Владата, но и се губи многу време како со ова што го рековме за претходната точка, 6 години изгубивме ние, досега се ќе ни беше завршено во сверата на даночното устројство на земјата ако навреме почневме со тие работи. И мислам дека многу се доцни на два други сектора, тоа е еден сектор, но две подрачја се. Се доцни со подготовките и реформите на пензискиот систем и во Македонија рационални елементи во таа област тешко се внесуваат и нема сигурност, луѓето си плаќаат, но утре незнаат што ќе добијат од тоа и здравствената заштита. Јас морам да Ви кажам ние сега сеуште немаме национална стратегија за здравствена заштита, политика во здравството. Не е добро тоа што го немаме. Тоа ќе не доведе во тешки судири со цели слоеви на население и нивните интереси утре. Ние дури не можеме да знаеме што од секторот на здравствената заштита мора да биде државна грижа, мора да биде степен на солидарност од Буџетот, а тогаш и не можеме да го видиме степенот на рамнотежа колку вреди, колку навистина ќе ни вреди тој и колку ќе биде фиксен, колку ќе ни трае. Значи огромен дел од работата не е завршен, не е ни отворена книгата, не се ни разјаснети работите, не е воспоставен ниту дијалог. Тоа сметам дека е голем хендикеп, огромна тешкотија за нашата држава, а паралелно не снајде и сега оваа акутна криза на Косово, која морам да Ви кажам економски ќе се одрази на државата не само со финансиски издатоци од Буџетот кои ќе бидат неизбежни, но и заради намалување на интересот на нашите партнери од светот кои ќе успорат некои свои иницијативи. Може некои елементи ќе бидат и економски поволни, можеби пак ќе почне некој шверц и незнам што, меѓутоа мислам како стабилност на економијата тука имаме големи тешкотии. Инаку ние не гледаме што може друго да се прави со оваа завршна сметка на Буџетот. Таа Вие ја изгласавте, Буџетот. Ние бевме против тој Буџет на времето. Бевме и против ребалансот затоа што не се извлекоа заклучоци кога се донесуваше ребалансот, вистински заклучоци. И затоа не сме заинтересирани за некое изјаснување за оваа завршна сметка. Само обрнувам внимание кои се отворени прашања понатаму и како треба да се работи понатаму.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам општиот претрес,

Отворам претрес по текстот на Предлогот на завршната сметка.

Законодавно-правната комисија поднесе амандман на називот на член 4, по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот на називот и на член 4 поднесен од ЗПК.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

ТАКИ ФИТИ:

Грешка е во називот. Амандманот се прифаќа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на завршната сметка.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на завршната сметка го ставам на гласање?

Кој е за, молам да крене рака?

Бидејќи немаме кворум предлагам пауза до 15,00 часот.

Во 15,00 часот ќе продолжиме со работа.

(По паузата седницата продолжи со работа во 15,30 часот).

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Сакам да Ве замолам, бидејќи дојдовме во состојба да не можеме да го донесеме амандманот за измените на Уставот и законот за парнична постапка, на 1-ви јули имаме закажано нова седница на Собранието, да се воздржите од патување надвор. Јас, еве и на секретарот му кажав дека не смее да потпишува патен налог за патување на пратеник надвор од земјата.

Но, сакам да Ве замолам и вас, Вие кои имате службени обврски, тука не можам никако да ве спречам, да се воздржите од патувања, на 1-ви и 2-ри јули да не патувате за да можеме оваа одговорна работа да си ја завршиме уште на 1-ви јули. После веројатно ќе започнат одмори, не знам кој како планира. Но оваа одговорна задача да си ја завршиме на први и втори јули. Оваа е мојата молба до Вас.

Сега да ја завршиме точката што ја започнавме, а тоа е Предлог - завршна сметка за извршување на Буџетот на Република Македонија за 1997 година.

Предлогот го ставам на гласање.

Кој е за предлогот, молам да крене рака? (60 пратеници).

Лали има некој поотив? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Двајца).

Констатирам дека Собранието ја донесе Завршната сметка за извршување на Буџетот на Република Македонија за 1997 година.

Минуваме на осмата точка - Барање за давање автентично толкување на членот 14 точка 10 од Законот за персоналниот данок од доход, поднесено од Стопанска комора на Македонија - здружение на земјоделството и прехранбената индустрија, групација за производство и откуп на печурки и други шумски плодови.

Барањето и извештајот на Законодавно - правната комисија Ви се доставени.

Молам кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија констатира дека Барање за давање автентично толкување на членот 14 точка 10 од Законот за персоналниот данок од доход ("Службен весник на Република Македонија" број 80/93 и 28/97), поднесено од Стопанска комора на Македонија - Здружение на земјоделството и прехранбената индустрија, групација за производство и откуп на печурки и други шумски плодови, не е оправдано и дека нема потреба од автентично толкување на овој член од причините содржани во Извештајот на Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија.

2. Овој заклучок заедно со Извештајот на Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија да се достави до стопанска комора на Македонија, Здружение на земјоделството и прехранбената индустрија, групација за производство и откуп на печурки и други шумски плодови.

Кој е за предложениот заклучок мора да крене рака? (57 пратеници).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Очигледно некој не гласал.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на 9-та точка - Барање за давање автентично толкување на членот 66 од Законот за основното образование, поднесено од Сојузот на спортските педагози на Скопје.

Барањето и Извештајот на Законодавно - правната комисија Ви се доставени.

Отворам претрес. Молам кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

"1. Собранието на Република Македонија констатира дека Барање за автентично толкување на членот 66 од Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија број 44/95, 24/96 и 35/97), поднесено од Сојузот за спортските педагози на Скопје, не е оправдано и дека нема потреба од автентично толкување на овој член од причините содржани во Извештајот на Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија.

2. Овој заклучок заедно со Извештајот на Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија да се достави до Сојузот на спортските педагози на Скопје".

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? (59 пратеници).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на 10-та точка - Барање за автентично толкување на членот 377 став 3 од Кривичниот законик, поднесено од пратеничката група на Демократската партија на Албанците.

Барањето и извештајот на Законодавно - правната комисија, Ви се доставени.

Отворам претрес. Молам кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

"1. Собранието на Република Македонија констатира дека Барање за автентично толкување на членот 377 став 3 од Кривичниот законик, поднесено од пратеничката група на Демократската партија на Албанците не е оправдано и дека нема потреба од автентично толкување на овој член од причините содржани во Извештајот на Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија.

2. Овој заклучок заедно со Извештајот на Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија да се достави до Пратеничката група на Демократската партија на Албанците.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? (59 пратеници).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на 11-та точка - Барање за давање автентично толкување на членот 6, точки 3, 4, 5 и 6 од Законот за Градот Скопје, поднесено од Советот на Град Скопје.

Отворам претрес. Молам кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија констатира дека Барањето за давање автентично толкување на членот 6, точки 3, 4, 5 и 6 од Законот за Градот Скопје ("Службен весник на Република Македонија" број 10/79, 18/89 и 21/91), поднесено од Советот на град Скопје, не е оправдано и дека нема потреба од автентично толкување на овој член од причините содржани во Извештајот на Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија.

2. Овој заклучок заедно со Извештајот на Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија да се достави до Советот на град Скопје.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? (59 пратеници).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Господинот Дане Милошевски има процедурално прашање.

ДАНЕ МИЛОШЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани министри, јас би го замолил Собранието и претседателот со оглед на тоа што по точките 12, 13, 14, 15 може да предизвикаат расправа и да се провлече седницата, затоа му Предлагам на Собранието точките 16, 17 и 19 да ги изгласаме, тука нема да има дискусија, бидејќи се предлози за огласување на избор на судии и заменик обвинител, па да не се одоговлече постапката, во интерес на побрзо решавање, да ги поминеме овие точки.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Предлагам овој предлог на Милошевски да го прифатиме.

Минуваме на точка 16 - Предлог за разрешување судија на Основниот суд Скопје II - Скопје.

Предлогот за разрешување и мислењето на Комисијата за прашања на изборите и именувањата Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес. Молам кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот за разрешување судија на Основниот суд Скопје II - Скопје го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (61 пратеник).

Дали има некој против?

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Ленка Додевска е разрешена од функцијата судија на Основниот суд Скопје II - Скопје, по нејзино барање поради именување за нотар.

Минуваме на 17 -та точка - Предлог на Одлука за огласување и избор на судија за Основниот суд во Свети Николе.

Предлогот на Одлуката Ви е доставен.

Отварам општ претрес. Молам кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отварам претрес по текстот на Предлогот на одлуката.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на одлуката го ставам на гласање?

Кој е за, молам да крене рака? (64 пратеници).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за огласување и избор на судија на Основниот суд во Свети Николе.

Минуваме на 19 -та точка - Предлог на одлука за огласување и именување заменик на Основниот јавен обвинител во Основното јавно обвинителство во Крива Паланка.

Предлогот на Одлуката Ви е поделен.

Отварам општ претрес. Молам кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отварам претрес по текстот на Предлогот на одлуката.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (62 пратеника).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за огласување и именување заменик на Основниот јавен обвинител во Основното јавно обвинителство во Крива Паланка.

Се враќаме на дванаесеттата точка - Предлог на Резолуција на Собранието на Република Македонија.

Предлогот на Резолуцијата со која се предлага територијата на Република Македонија да не биде употребена за подготвување, организирање и изведување напади врз било која од соседните држави, Ви е доставен.

Отворам општ претрес по Предлогот на Резолуцијата. Молам кој бара збор?

Има збор господинот Лазар Китановски, министер за одбрана.

ЛАЗАР КИТАНОВСКИ:

Пред да се осврнам на резолуцијата која е предложена денес на Собранието на РМ неопходно е да се укаже на контекстот и времето во кое таа се предлага затоа што тој контекст и тоа време се битните елементи на безбедносната ситуација во која се наоѓа РМ. Основната опасност или генерален заклучок за она што се случува на Косово или ако сакате она што се случува на Балканот во последните десетина години се амбициите на определени Балкански политички субјекти да извршат прераспределба на етничката карта на определени Балкански држави. Оние кои тоа не го сфаќаат или пак мислат дека тоа е добро за Балканот, односно дека е тоа добро за РМ мислам дека прават катастрофална политичка проценка. Секое етничко поместување, етничко реструктуирање на Балканот, секогаш ќе биде опасност за РМ.

Затоа барањето за неутралност на РМ и одсуството на поддршката на заклучоците на министрите за надворешни работи на земјите членки на НАТО донесени во Луксембург како и на министрите за одбрана на земјите членки на НАТО одржани во Брисел на 11. Јуни и на министрите на Евроатлантскиот партнерски совет се директно уперени против долгорочните безбедносни интереси на РМ. Притисоците кои ги врши Меѓународната заедница во својата суштина се уперени подеднакво спрема сите оние кои заговараат етнички држави, големи етнички држави, а се со цел да се спречи било каква идеја за етничко реструктуирање на Балканските држави. Бидејќи нема Балканска држава во која не живеат етнички групи, односно националности таквото преуредување секогаш ќе биде опасност за РМ и на подолг рок ќе биде елемент на нестабилност на Балканот во целина.

Само да потсетам дека клучни ставови содржани во изјавата на Косово се следните:

1. "Се осудува понатамошна употреба на насилство во потиснувањето на различното политичко размислување или во залагањето за политичките измени". Од овој став се гледа дека осудата е подеднаква како спрема Југословенските органи така и спрема така наречената Ослободителна војска на Косово.

2. Целта на политичкиот и воениот притисок е проблемите да бидат решени преку процесот на отворен и безусловен дијалог меѓу властите во Белград и водството на косовските албанци".

3. Целта на овој притисок е: "мирно решение на кризата". При тоа во документот изричито е нагласено дека не смее да се доведе во прашање територијалниот интегритет на Сојузна Република Југославија.

Во однос на РМ изјавата за Косово посебно потенцира дека:

1. Заложбите на членките на НАТО се насочени: "кон промовирање на стабилност и безбедност во соседните земји со посебен акцент" на Р. Аланија и Р. Македонија.

2. Дека НАТО Алијансата е заинтересирана да се промовира: "безбедноста и стабилноста на РМ како партнерска земја".

3. Дека НАТО е заинтересиран за помош во обезбедување на границите на РМ кои се во склопот на взаемните активности како членка на Партнерството за мир, но и со билатерална помош.

4. НАТО смета и покажува желба и воља, дека на Македонија како членка на Партнерството за мир треба да и се помогне со распоредување на превентивни сили на НАТО како искрен партнерски однос на взаимно помагање заради спречување на прелевањето на кризата на соседните држави и за зајакнување на безбедноста и стабилноста во регионот.

Сета ова загриженост на НАТО како и на членките на Партнерството за мир не го доведуваат во прашање интегритетот на СРЈ, но со право укажуваат дека одолговлекувањето на решавањето на Косовското прашање претставува закана за целиот регион, па и Европа во целина. Според тоа, Косовското прашање е прашање на договор помеѓу Југословенските власти и Косовските албанци, но решавањето на тоа прашање прераснува во грижа на Меѓународната заедница како на оние што се нејзини непосредни соседи, така и на сите други држави кои можат да бидат погодени со последиците од можното проширување на кризата.

Затоа зачудува и фрапира нејасниот став на една од големите опозициони партии за "неутралниот став на РМ" без да се образложат и согледаат сите можни последици од продолжувањето, односно продлабочувањето на Косовката криза. Само да потсетам дека во воздухопловната вежба која се одржа во воздушниот простор на РМ учествуваа сите земји членки на НАТО, па и оние кои меѓусебно имаат некои спорни прашања. Тоа покажува колку е НАТО сериозно загрижен за можното преливање на кризата во соседните држави. Сакам да кажам дека земји што не се директно загрозувани ја сфатиле тежината на овој проблем, а некои партии во РМ сметаат дека тоа прашање треба да го решава некој друг, односно не Меѓународната заедница, посебно да Македонија има еден неутрален став кон тоа прашање.

И, да потсетам на уште еден момент, во изјавите што ги имавме со господинот Саразополус од средбата во Охрид, една Грција за која што не можеме да спориме дека има пријателски односи со СРЈ, меѓутоа беше искажан ставот дека, да, прашањето е внатрешен пероблем на СРЈ, но последиците ги чувсдуваме сите. Затоа сите треба да кажеме што мислиме за косовското прашање.

Во таа смислас, доколку се смета дека косовското прашање е внатрешно прашање на СРЈ, сметам дека треба да се прецизира следниов став:

Од аспект на статусот и начинот на кој ќе се реши Косовскиот конфликт ставот е дека тој треба да се реши во рамките на СРЈ. Но, сериозноста на кризата претставува грижа на сите нас. Затоа, неутралниот став значи дозволување, со можни активности од било која страна, РМ во еден момент да биде зафатен од тој вулкан кој може да експлодира. Очигледно е дека постои гилема заблуда кај некои политички партии дека Македонија може да биде неутрална во смисла дека таа ќе може да извлече со тоа што ќе гледа како невини жртви умираат и гинат на Косово. Проблемот е во тоа што РМ треба да има јасен став за тоа која е нејзината политика со соседите и која е нејзината политика кон Европската цивилизација, односно кон НАТО.

Косовската криза сосема оправдано во последно време и тоа не само во последните неколку месеци туку и во последните неколку години претставува голем интерес на сите фактори и тоа не само во Република Македонија туку и на другите Балкански држави и на Меѓународната заедница во целина. И притоа морам да кажам дека состојбата во овој момент можеме да ја оцениме како загрижувачка со тенденција да стане експлозивна. Без да навлегуваме во некои претходни настани како дојде до оваа ситуација би сакал да кажам најначелно дека одложувањето на решавањето на човековите права на Косово претставува основа за се она што денеска го гледаме пред нашите очи.

Нормално е дека и политичките партии како дел од политичкиот систем на Република Македонија со право искажуваат свои ставови и констатации за Косовското прашање.

Притоа. за жал морам да констатирам дека слушнавме такви ставови кои не се конзистентни, кои се конфузни и на крајот неразбирливи. Ставови кои се реакции со кратко значење и од кои практично се согледува дека најголемите опозициони партии немаат долгорочна стратегија за безбедноста на Република Македонија.

Инаку, Владата на Република Македонија, нејзините ресорни министри своевремено укажаа уште пред девет месеци или година, дека Косовската криза ќе дојде до колуминација оваа пролет, дека таа колуминација ќе прерасне во потенцијално кризно жариште кое може да ја загрози безбедноста на Република Македонија. Но, какви беа реакциите на опозршијата. Тие беа под нивото на сериозноста на прашањето за кое дискутираме. Од опозиционите партии СДСМ беше обвинувана дека овие прогнози се нејзини измислици за да го заплаши народот, да му влее страв за да на тој начин го сврти вниманието на јавноста од економските тешкотии.

Но, откако тоа навистина се случи, не слушнавме дека барем малку ќе покажат доблест и ќе признаат дека тие нивни проценки биле погрешни. Загрижува со еден збор дека такви според нивно мислење сериозни партии, немаат моќ да извршат политичка анализа на развојот на Косовската криза, што е навистина застрашувачки, доколку тие би биле на чело на оваа држава. Тие покажаа колку се лоши прогнозери и колку се катастрофални аналитичари, тоа нас навистина треба да не загрижи. Сакам да кажам дека по прашањето за безбедноста на Република Македонија не може да се раководиме од дневни реакции и дневни проценки туку мораме да имаме визија за тоа која е положбата на Република Македонија, кои се безбедносните ориентации на РМ и да се бориме за тоа што е најдобро за РМ, без разлика дали денес или утре ќе се добие некој ситен поен кај граѓаните, односно избирачите

Пред да преминам на самата резолуција, која се предлага, да ги повторам ставовите на Владата на РМ дека Косовското прашање треба и мора да се решава во рамките на Сојузна Република Југославија што значи пека не лоаѓа во поепвив никакво менување на границите на Балканот, а тоа значи и во Европа. Од друга страна мора да се изнајде политичко решение за Косовската криза, решение што ќе обезбеди статус во кој ќе се обезбедат граѓанските права на Албанците на Косово. Исто така, загриженоста на Меѓународната заедница, па дури и подготовките кои ги врши НАТО, во смисла на можен притисок на страните учесници во искажано исто така од НАТО, дека тој притисок има за цел само да ги натера страните да седнат и на политички начин да го решат Косовското прашање.

Само да потсетам дека овие денови токму на линија на ваквиот начин на разврската на оваа криза се одржаа средби од една страна помеѓу господинот Елцин и господинот Милошевиќ, но од друга страна и средби меѓу господинот Солана и господинот Ругова и господинот Кинкел и господинот Ругова, така што по две линии се оди на тоа да се влијае, да се смират страстите на Косово. Тоа значи да се запи употребата на воени сили, како од југословенска страна, така и да се запрат активностите на таканаречената "ослободителна војска на Косово".

Читајќи го текстот на резолуцијата веднаш може да се заклучи дека тој по својата структура е конфузен, а по својата политичка содржина е антинатовски. Всушност воведниот дел на резолуцијата доколку се чита сам за себе не отстапува од утврдената политика на РМ со ставовите дека РМ останува цврсто на политиката за членување во НАТО Алијансата и на политиката за стекнување на полноправно членство во Европската Унија, понатаму дека РМ останува на определбите да дејствува како фактор за мирот и стабилноста во регионот и дека РМ развива добрососедски односи со своите соседи.

Но, веќе првиот член од оваа резолуција практично е член со кој на РМ и се препорачува да се оддалечи од НАТО, односно РМ да се постави во таква позиција, која нејзе практично ќе ја остави сама на политичката сцена доколку Косовската криза се прелее во соседните земји, т.е. и во самата РМ. Имено таму се вели дека никој нема право да даде согласност територијата на РМ да биде употребена за подготвување, организирање и изведување на напади врз било која од соседните држави. Веднаш да кажам дека имаше изјави од министерот за надворешни работи и моја изјава дека РМ неможе да се користи за такви цели, но се работеше за вежбата на НАТО, која што беше одржана. Впрочем, од нас ниту се бараше, ниту се разговараше за таква солуција.

Но, ние треба да знаеме дека за првпат во Македонската историја големите Западноевропски сили, вклучувајќи ја тука и Владата на САД, првпат се единствени дека мора да се гарантира територијалната целовитост и безбедноста на РМ и дека се тие

спремни да распоредат сили во РМ. Ова значи е првпат откако се роди идејата за македонска држава клучните европски држави и САД да имаат истоветен став. Само да потсетам дека токму затоа што значајните политички фактори немаа таков став кон крајот на 19-век и почетокот на 20-век, токму затоа практично се случува сите оние трагедии во РМ и околу неа, односно на македонскиот народ и околу него.

Наведениот став предложен од Либерално-демократската партија, доколку се усвои, практично претставува загрозување на безбедноста на РМ.

Прво, дали тоа значи дека, доколку се почитува овој став ако некој ја загрози, навлезе и заземе дел од територијата на РМ, дали значи дека РМ нема да дозволи светските фактори, односно НАТО да интервенира за да и помогне на РМ да си ја поврати својата територија.

Второ, доколку станеме членки на НАТО дали тоа значи дека ние ќе водиме индивидуална политика во однос на колективните и усогласени интереси на НАТО Алијансата. Со ваков став ние практично велиме дека НАТО треба да се грижи за Македонија, но не и ние како држава, односно како дел од НАТО.

Трето, НАТО предлага распоредување на НАТО единици на границата помеѓу РМ и СРЈ со Косово. Дали тоа значи дека доколку тие сили бидат провоцирани, тие сили заедно со македонските сили немаат права и не смеат да возвратат. Несфатлив е таквиот заклучок, затоа што тие се распоредени токму за кризата да не се прелее на РМ. Ако тие си зеле доброволно таква обврска, обврска да ја заштитат територијата на РМ тогаш наша обврска, обврска на РМ е заедно со нив да ја подготви одбраната и возвраќањето на ударот врз територијата на РМ.

Наивно е и политички незрело ако некој мисли дека граѓаните на РМ, македонската држава, треба да седат со папучи покрај телевизиските екрани, а некој друг да го брани суверенитетот на РМ. Тоа е апсурден став, а тоа е ставот што се предлага со оваа резолуција. И затоа велам дека ова е антинатовски концепт содржан во резолуцијата која е предложена.

Со ваквиот став практично му се забранува на било кој надлежен орган или поединец во државата да ја усогласи и да ја обезбеди безбедносната политика на РМ со било која членка на НАТО како колективен систем за безбедност или пак да склучува билатерални безбедносни аранжмани во интерес на опстанокот на Македонската држава.

Кратко ќе се осврнам на втората точка од приложената резолуција во која се бара надлежните органи секогаш да бидат подготвени да ги спречат сите обиди за илегално подготвување, организирање и извршување на напади од територијата на РМ врз било која од соседните држави.

Оваа точка од резолуцијата е сосема непотребен од две причини и тоа од политичка и од правна природа.

Прво, затоа што и досега Владата на РМ, односно Министерството за одбрана во целата 1997 и 1998 година најголемиот дел од силите ги има распоредено спрема границата со Албанија односно СРЈ токму со цел да се спречат сите обиди за илегално користење на територијата на РМ на вооружени групи за можно дејствување према други држави. Политиката на Владата е дека РМ несмее преку користењето на нејзината територија за префрлување на терористички групи да се инволвира на никој начин во Косовската криза. Напорите кои ги вложува Армијата веќе година и половина заслужуваат достојна почит и внимание за што јас на припадниците на Армијата им искажувам јавна благодарност.

Од друга страна оваа материја е правно уредена со кривичниот законик во неколку членови на индиректен начин како членот 387 - организирање на отпор, членот 396 - недозволено држење на оружје или распрскувачки материји и особено членот 402 кој директно се однесува на оваа проблематика, а кој носи наслов - недозволено преминување на државната граница. Во тој член децидно се вели: "Тој кој што без пропишана дозвола ќе ја премине или ќе се обиде да ја премине границата на Република Македонија вооружен или со употреба на насилство, ќе се казни со парична казна или со затвор до една година".

Бидејќи оваа материја е уредена со Закон и бидејќи Армијата и досега беше ангажирана во отстранување на наведените обиди сметам дека втората точка од резолуцијата е премногу евтин маркетинг, а истовремено сепак навреда за припадниците на Армијата на РМ. Затоа сметам, посочувајќи ги овие аргументи, дека резолуцијата е непотребна и напротив, целите кои се дадени во оваа резолуција во својот краен дострел се спротивни на безбедносните интереси на РМ. Тие ќе доведат до поголемо загрозување на РМ. Благодарам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали уште некој бара збор?

Збор има г-дин Ханџиски, министер за надворешни работи.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ:

Господине претседателе, почитувани пратеници, познато е дека, по повеќедецениски и вековни меѓусебни судири и војни, по завршувањето на 11-та Светска војна лидерите на повеќе запоедноевропски земји, дефинитивно заклучија дека е безсмислено, приближно на секои 20 години, да се разрушува и уништува сето она што е создадено во претходниот период, со огромни жртви и други несогледливи последици.

Ја научија лекцијата, како што самите се изразуваат, за тоа што треба да се направи да се обезбеди траен мир и стабилност и сеопфатна соработка и прогрес. САД, преку Маршаловиот план, силно ги поддржаа овие нивни определби и безрезервно им помогнаа да се создадат потребните предуслови за тоа. Го стимулираа развојот на демократските општества, изградбата на институциите на правната држава и на системот на заедничките вредности, како што се заштитата на основните човекови права и слободи, заштитата на правата на малцинствата, развојот на пазарната економија и друго.

Знаејќи дека основниот предуслов за тоа лежи во обезбедувањето на траен мир и стабилност, во 1949 година ја формираа Северно Атлантската алијанса.

Со Вашингтонскиот договор тие ги институционализираа целите на Алијансата и основните принципи на кои што таа функционира:

- разрешување на сите меѓународни спорови во кои може да бидт вовлечени нејзините членки по мирен пат и без загрозување на меѓународниот мир;
- придонесување кон понатамошниот развој на мирољубиви и пријателски меѓународни односи со зајакнувањето на институциите на правната држава, со изградбата на мерки на доверба и создавање услови за стабилност и благосостојба;
- одржување и развој на индивидуалните и колективните капацитети за одговор на евентуалните воени закани, со континуирана взаемна помош и поддршка; и
- третирање на закани по територијалниот интегритет или независноста на една членка, како загрозување на територијалниот интегритет и независноста на сите останати членки.

Со отворањето на процесот на регионална соработка и постепено создавање на поранешната Европска заедница, односно на Европската Унија, како паралелен процес, сите земји што учествуваа во овие процеси, до крајот на дипломатската ера доживеаја севкупен развој и прогрес. Се покажа дека колективниот мир, безбедност и соработка се основни предуслови за изградбата на перспективните општества и држави.

Со распаѓањето на биполарната ера и создавањето на новите демократии што ги прифатија овие заеднички вредности, тие речиси без исклучок, ја почувствуваа потребата од вклучување во овие интегративни процеси, во колективните системи за безбедност и одбрана и во заедничките европски структури. Речиси едновременно и Европската заедница и Северноатлантската Алијанса донесоа одлуки за вклучување во овие интегративни процеси на новите демократии.

Иако Република Македонија, за разлика од сите земји во транзиција, заради војната во регионот, сакнциите према некои соседни држави и блокадите од некои соседни држави, заради закочениот процес на меѓународно признавање, поминуваше низ овие процеси на транзиција под многу потешки услови. Меѓу првите го дефинира својот национален интерес на полето на безбедноста и како што е познато уште во 1993 година донесе Одлука за полноправно членство во НАТО. Собранието на РМ со едногласно донесување на ваквата Одлука на најнепосреден начин го артикулираше интересот на безбедносен план на граѓаните на РМ и на политичките субјекти што партиципираа во него, затоа што во сите испитувања на јавното мислење, направени и пред тоа и по тоа, тие граѓаните на РМ и даваа силна поддршка на ваквата наша определба.

Подоцна, како што е познато, по многу други прашања од нашата надворешна политика, но пред се и по ова прашање, на средбата на лидерите на 10-те најрелевантни партии кај Претседателот Глигоров, се постигна и целосен меѓупартиски и меѓуетнички консензус.

Од ваквите политички одлуки произлегоа уште поголеми обврски пред сите учесници во надворешната политика и пред Собранието, да се програмираат активностите за што побрзо реализирање на овие проекти од највисок приоритет за Република Македонија.

Северноатланската Алијанса ги дефинираа програмите за забрзана подготовка на сите кандидати за полноправно членство, уште на почетокот на 1994 година, со формирањето на Партнерството за мир, ги отвори вратите на нивната постепенa интеграција со усвојувањето на Мадридската декларација во јули минатата година.

Познато е дека, поради познатите проблеми со нашето меѓународно признавање, ние постанавме полноправна членка на Партнерството за мир на крајот од 1995 година, со задоцнување од цели 2 години. И покрај тоа, веќе денес, РМ е меѓу најактивните членки на Партнерството за мир и се вбројува меѓу најсериозните кандидати за полноправно членство во Алијанската.

Имено, познато е дека 12 земји од Партнерството за мир ја истакнаа својата кандидатура за полноправно членство во НАТО. Со 3-те кандидати од Балтичките земји или од Балтичката област, Алијансата заклучи посебен аранжман, а 3-те земји од Централна Европа - Полска, Чешка и Унгарија, веќе наредната година, за време на прославата на 50-годишнината од НАТО, ќе постанат нејзин полноправни членки.

Останатите 6 кандидати, меѓу кои и РМ ги завршија сите досегашни циклуси на интензивираниот дијалог по Студијата за проширувањето на НАТО. Посебно во текот на последниот интензиван дијалог, што се одржа годинава во Брисел, нашата држава доби исклучително позитивни оценки за резултатите постигнати во исполнувањето на основните критериуми за полноправно членство.

Со Мадридската Декларација се донесе одлука со втората фаза на ширење да бидат опфатени земји од Југоисточна Европа, меѓу кои се вбројуваат Словенија, Романија, Бугарија, Македонија и Албанија. Сега е веќе сигурно дека таа втора фаза нема да се реализира наредната година, но и дека процесот на ширење на Алијансата ќе продолжи со вклучувањето токму на некои од овие земји од Југоисточна Европа.

Познато е дека најбитниот документ, што во врска со тоа се донесе оваа година, е Американската стратегија за Југоситочна Европа, што ја објави Претседателот Клинтон на 10 февруари годинава.

Основната цел на оваа стратегија е утврдување на основите за целосна интеграција на Југоисточна Европа, во Европските и евроатланските структури. Република Македонија е вклучена во таа стратегија и за забрзувањето на потребните подготовки на нашата интеграција на овие структури, како што ни е познато со САД донесовме акционен план кој што беше објавен за време на посетата на заменикот државен секретар на САД Строуб Талбот.

Со донесувањето на сите овие стратешки документи и покрај познатите проблеми на кои што наидувавме во изминатиот период, РМ излезе од таканаречената сива зона и се вклучи во програмите на алијанската за целосна интеграција во неа. Во повеќе прилики, претставниците на овие култури на САД јасно укажаа дека благодарейќи на консултативната внатрешна и надворешна политика на Македонија, зачувувањето на внатрешниот мир и стабилност и продуцирањето на мир во регионот, РМ отстапува и од старите и од балканските стереотипи, дека целосно се однесува во согласност со основните принципи на кои што се темелиновиот светски поредок, неговите политички, економски и безбедносни системи и дека постепено и сигурно чекори кон целосна интеграција во нив. Тоа се достигнувањата на независна Македонија, кои во еден вака разбрануван регион, создаде силна, стратешка основа за зачувување на својот интегрален суверенитет и безбедност. Од тука и дојдоа и гаранциите за тоа дека РМ и надвор од кризите што во последно време се појавија во регионот и дека нема да се дозволи тие кризи да предизвикаат нејзина дестабилизација.

Со тоа, во овој историски контекст на настаните во нашата околина, ние обезбедивме високо ниво на гаранции и територијалниот интегритет и независноста и безбедноста на нашата земја, иако некои политички субјекти во земјава, со голема леснотија само пред неколку месеци тврдеа дека ваквиот неповолен развој на настаните во нашата околина го измислила актуелната власт.

Денеска е сосема јасно дека целата меѓународна заедница ја сваќа сериозноста на кризата на Косово и ја потврдува нашата загриженост за несогледливите последици по мирот и стабилноста во регионот, од понатамошната ескалација на овие настани, кои што ги предвидовме уште на крајот на октомври минатата година, кога побаравме ново продолжување на престојот на мисијата УНПРЕДЕП во Македонија. УНПРЕДЕП беше повикан во Македонија уште во 1992 година, поради огромната загриженост за мирот и стабилноста во нашата земја, од евентуалното проширување и прелевање на воените

судири во Босна и Херцеговина, кои се одвиваа на оддалеченост од неколку стотици километри од нашите граници.

Денеска кога слични оружени судири се појавија на неколку десетици километри од нашата граница, некои политички субјекти раководени од дневно полигички цели, како да се помалку загрижени за последиците по мирот и безбедноста во нашата земја и повторно со голема леснотија предлагаат решенија со кои гаранциите за територијалниот интегритет, независноста и безбедноста што ги постигнавме досега како членки за партнерството за мир и кандидати за полноправно членство во НАТО, во зависност од идниот неповолен развој на настаните, можат да бидат доведени во прашање.

Сосема е јасно, дека дестабилизирањето на нашата земја, на целиот регион и пошироко, како резултат на актуелниот развој на настаните на Косово, може да се избегне само со мирно решение на кризата. Ние, како најнепосреден сосед на СРЈ, на чија територија се одвиваат овие настани, сме најзаинтересирани тоа прашање да се реши по мерен пат, во рамките на нејзините меѓународно признати граници и тоа што побрзо.

Со конструктивниот пристап што го имаме кон ова прашање, даваме голем придонес кон напорите на меѓународната заедница, да се дојде, до едно такво решение. Затоа и ги поздравуваме сите мерки на меѓународната заедница, на ЕУ - и ОБСЕ - тројката и посебно на Контакт Грзпата, за отворањето на процесот што води до политичко решение на кризата. Во таа смисла, посебно ја поздравивме изјавата на претседателите Елцин и Милошевиќ, после нивната заедничка средба во Москва. Меѓутоа, познато е дека, веќе подолго време, не се создаваат потребните предуслови, за еден ваков ефикасен дијалог и поради активностите на т.н. "армија за ослободување на Косово", и поради одговорите на српските и југословенските власти, на ваквите воени активности.

Тода доведе до понатамошна радикализација на состојбите и до појавата на првите бранови бегалци и во соседна Албанија и во Црна Гора. Понатамошната ескалација, сигурно, ќе доведе до нови бранови на бегалци, кои можат да се појават и во нашата земја, и кои може да предизвикаат дестабилизација и на соседните земји, и на регионот и на цела Европа.

Вториот извор на дестабилизација, кој што може да се појави во случај на понатамошна ескалација на судирите и нивно, евентуално, прелевање во соседните земји, може да има несогледливи, уште позастрашувачки последици.

Затоа, Северноатланската Алијанска и на состанокот на министрите за надворешни работи од 27 април во Луксембург и на последниот состнок на министрите за одбрана во Брисел, ја реafirмираа цврстата определба, на меѓумародната заедница, да не се наруши територијалниот интегритет на СРЈ, решението на кризата, да се бара во рамките на нејзините меѓународно признати граници, а не во формирањето на независна Косово Република и ги осудија оружените судири на двете страни. Со тоа јасно укажа дека мора да се отфрли воената опција за решавањето на кризата и дека ќе се преземат, сите мерки, да се создадат услови за нејзиното решавање, по мирен пат.

При тоа, НАТО испрати јасна порака дека нема да дозволи прелевање на евентуалните конфликти надвор од границите на СРЈ и загрозување на територијалниот интегритет и независноста на Република Македонија. Во таа смисла подготви и програма за демонстрација на ваквите цврсти определби, во која беше вклучена и воздушната вежба над нашата територија. Како земја членка на ПЗМ и кандидат за членство во НАТО, Република Македонија веќе е вклучена во зоната на сигурност, на оваа безбедносна структура и тие стратешки придобивки на безбедносен план, за прв пат, беа материјализирани низ, напред споменатите програми усвоени во врска со кризите на Косово. Меѓутоа, како одговорен меѓународен субјект, независна и суверена земја, ние сме свесни за тоа, дека од членството, во овие безбедносни структури, не произлегуваат само придобивки, туку и обврски.

За сите тие придобивки и обврски, во изминатиот период веќе е создадена павна основа и со потпишувањето на актот за зачленувањето во ПЗМ и со потпишувањето на СОФА договорот и неговата ратификација, од страна на ова Собрание.

Сите тие акти, кои станаа дел од нашето внатрешно законодавство, се и во согласност со нашите највисоки правни акти, и во согласност со Вашингтонскиот Договор и актот за формирањето на ПЗМ и иако создаваат целосна правна основа за сите видови аранжмани на РМ со овие структури, предвидуваат дополнителен договор за секој поединечен аранжман и посебна одлука на Владата на РМ, која е овластена за донесувањето на таквите одлуки. Тоа значи дека се создадени механизми со кои, при било каков аранжман со НАТО

не можат да се нарушат суверените права на оваа држава, да одлучува за нивното склучување, акко и овластувањата на институциите што ги носат одлуките за тоа. Уште повеќе, со сите акти што ја регулираат оваа проблематика, во зависност од содржината и целите на секој од овие аранжмани, е предвидено, пред донесувањето на оперативните одлуки од овластените институции, по потреба, да се донесе и позитивна или негативна политичка одлука, од највисокиот законодавен дом, од ова Собрание.

Предноста на ваквата процедура е очигледна: пред секое донесување на оперативна одлука за склучување на било каков аранжман со Европските структури, во согласност со актуелниот по-литички момент, соодносот на силите и, пред се, оценките за за-каните по нашата безбедност, да се донесе најсоодветната политичка одлука од страна на Собранието на Македонија и во согласност со неа и најсоодветната оперативна одлука од страна на Владата.

Таа предност, се покажа веќе на првиот случај на донесување на една ваква одлука врзана за дозволата за прелет на авионите на Алијансата, над нашата територија. Се донесе политичка проценка дека вежбата е во функција на создавање на услови за мирно разрешување на кризата на Косово и таа се пропрати со соодветна, оперативна, одлука на Владата за нејзина поддршка.

Притоа, со оглед на тоа, што се работи за криза и оружени судири на територијата на една соседна земја, јасно укажуваме дека нашата територија не може да се користи за воени акции на тие простори.

Меѓутоа, денес никој не може да предвиди, на кои се начини, може да биде загрозен територијалниот интегритет независноста, односно стабилноста на нашата земја, и затоа нема ништо подобро од тоа овластените институции на државата, како што веќе реков, во врска со секој ваков евентуален случај на загрозување на нашата безбедност, да носат и соодветна политичка и соодветна оперативна одлука. Тие одлуки, секако нема да бидат во целост идентични претходните, ако безбедноста на земјата, на пр. биде загрозена со директна агресија.

Донесувањето на една Резолуција, со која однапред ќе се обврзат сите институции, на државата, во никој случај, а тоа значи и во случај таква директна закана по безбедноста на нашата држава, нашата територија да не се користи дури ни за подготовки на членките на ПЗМ и НАТО, за заштита на нашиот територијален интегритет и суверенитет, не само што ги суспендира овластувањата на државните институции, туку и директно, однапред, ги ограничува во преземањето на заеднички акции со овие структури за одбрана на земјата и ја доведува во прашање нејзината безбедност. Не помали се и последиците од донесувањето на една ваква резолуција и по нашето полноправно членство во Алијансата. Тоа донесување ќе биде порака дека Алијансата е подразбираме како добротворно друштво, од нашето рамноправно членство во неа, очекуваме само придобивки, а не и обврски. Земјата што не е подготвена да ги превземе обврските што произлегуваат од членството во Алијансат кои што не се косат ниту со независноста, ниту со сувереното право на нашата земја да одлучува за сите поединечни аранжмани со неа, низ процедурата која што веќе е јасно дефинирана, со највисоки на државата и со актите со Алијансата, неможе да очекува дека ќе биде примена во полноправно членство и дека ќе биде вклучена во зоната на сигурност што произлегува од тоа. Тоа членство уште повеќе неможе да се оствари со уцени од типот на оние што ги воспоставија некои политички субјекти, во врска со донесувањето на првата одлука за еден ваков безбедносен аранжман со Алијансата.

Почитувани пратеници, сосема е јасно дека безбедносните гаранции, што произлегуваат од целосното вклучување на зоната на сигурност на НАТО, се основниот предуслов и за зачувувањето на нашиот територијален интегритет, независност и безбедност и за понатамошниот развој и прогрес на нашата земја кои што зависат од тоа.

Собранието денеска има огромна одговорност, при разгледувањето на оваа Предлог Резолуција, да одлучи какви се евентуалните придобивки од нејзиното усвојување, или со оглед на тоа што веќе го кажав, кои се сигурните, негативни последици од тоа, и пон нашето целосно интегрирање во Европските и Евроатланските структури и повеќе стекнатите гаранции за територијален интегритет, суверенитет и безбедност на државата. Благодарам.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Има збор г-динот Стојан Андов.

СТОЈАН АНДОВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани министри, почитувани колеги и колешки пратеници, со право оваа Резолуција предизвика големо внимание еве ангажирање на двајца

министри овде, ангажирање на средствата за информирање и т.н. Сигурно дека ако за оваа Резолуција расправаме во исти состојби, какви што се сега, што ја предизвикуваат неа, но расправаме негде на средина на мандатот, на една Влада или на мнозинството во Парламентот на една партија, ќе имавме многу помирни и по аргументирани, потолерантни би рекол, расправи, со далеку повеќе почит едни према други и свесни дека сите заедно живееме овде во оваа држава, судбината што ќе биде на државата ќе биде за сите еднаква, во крајна линија и последиците од евентуални погрешни потези, сигурно ќе ги носиме сите.

Меѓутоа, сега се наоѓаме пред изборниот период и вака важни настани, ќе бидат сосема една друга комотација, еден сосем друг период, со дисквалификација на партии, со сомничења на партии, со потценувањето на нивната способност, дали можат да оценат нешто или неможат да оценат нешто и т.н., што мислам дека ја влошува атмосферата во Парламентот го снижува нивото на расправата и ја пренесува одговорноста за евентуални погрешни потези во сите овие месеци и периоди кои не чекаат, исклучително важни и тешки, одговорноста на оние кои нетолерантно, арогантно, би рекол, дисквалификаторски се однесуваат кон оние кои некоја иницијатива ќе ја покренат, ќе сакаат да се разговара во Парламентот на крајот на краиштата, тоа е Парламент. Оваа Резолуција, во првата точка вели ниту во РМ, ниту поединец ниту државен орган, нема право да даде согласност територијата на РМ да биде употребувана за подготвување, организирање и изведување на напади врз било која од соседните земји.

Начелно, оваа одредба е декларативна одредба на сите земји. Министерот за надворешни работи ни соопшти на седницата на Комисијата дека сите наши, тој рече 32 спогодби кои ги имаме за соработка во областа на одбраната, содржат таква одредба. Таму ја прогласи нашата Резолуција за непотребна, бидејќи тоа е свршена работа, тоа е неспорно. Ние кога ова го велеме, сакаме декларативно зад ова да застанеме, заради тоа што сакаме ниту една соседна земја никогаш понатаму да нема оправдување, зошто да се сомнева во постоењето на оваа наша држава. Никогаш за не ја смета неа како закана, опасност дека од неја може да произлезе опасност за нејзината безбедност. Тоа може денес да биде СР Југославија, утре може да биде Бугарија и т.н. Значи тоа е начелниот дел, зошто ние оваа Резолуција, во оваа точка во Резолуцијата ја предлагаме.

Ние овде имаме можност од време на време кога ќе дојде доста тешко и кога ние ќе запнеме малку повеќе, па ќе ни дојде некој од министрите и ќе ни кажува каков се сем ги сведиле работите и кои се во светот нас не сака и колку сме им мили и т.н. Видете, ве молам, ние сите работи ги следиме и што се однесува до нашето зачленување во НАТО, јас сакам да ве потсетам дека нашата тогаш партија беше една од иницијаторите да се предложи одлука овде, за да може Собранието да го донесе тој акт, за да се зачлениме во НАТО. Според тоа, нашата партија нема никакви колебања, сомневања и т.н., за да се зачлени нашата земја во НАТО. Како што се секавате од минатиот состав само двајца пратеници гласа против, и тоа беа пратеници од Пратеничката група на СДС. Никој друг не гласаше против, само тие двајца гласа. И така си е таа работа. Според тоа, не можам да ги кажам имињата, само е незгодно, ги знам точно кои се.

Според тоа, не станува збор дали ние издржуваме на Евроатланската ориентација, дали сакаме од земјата да направиме сериозен партнер на членките на НАТО еднакво правен итн. Тоа ние сите го сакаме и тоа е точно. Меѓутоа, од постоењето на нашата земја до денес ние се наоѓаме во ситуација сами да не можеме да си обезбедиме безбедност и стабилност и одбрана на нашата земја. Ние сеуште нам ни е потребна меѓународна поддршка и т.н. Ова околу тоа дека се знаат нашите права и обврски и кога наведувате кога, што е потпишано и што е договорено и т.н., јас г-да министри и Вас г-да пратеници ќе ве потсетам на тоа што се случуваше на 12 јуни оваа година, во петокот. Ние, како што знаете од светските агенции разбравме дека ќе има вежба и тоа над Македонија и Албанија и рекоа светските агенции точно кога тоа ќе биде. Како што знаете два дена откако беше сето тоа објавено, нашите луѓе овде држеа брифинг со новинарите да им кажат дека тоа не е така, зашто, тоа ќе биде и ако биде, ќе биде некаде после 12 дена или 15 дена и т.н. Ние као партија загрижени за таа состојба, а земјата не се информира овде и нема некој став, како што знаете, државме конференија за новинарите на 12 јуни 1998 година и укажавме дека е потребно да се состане Парламентот, потребна е некоја активност да се покаже иде време на бура, на вознемиреност и треба точно да се знае и да се одмери секој чекор, одговорно да се донесуваат одлуки. Ја завршивме конференијата за новинарите и после 2 саат ни се јавија и не поканија на лидерите на политичките партии во петок и не поканија за во вторник.

Во петок во 3.00 часот не поканија за во вторник да се држи тој состанок. Подле 1,5 саат се јавија повторно и не поканија за вечер во петок вечер во 06.00 часот, не можело да чека до вторник. Значи, немале јасна претстава, не биле ни информирани. Не знаеле што е тоа и едноставно не им било речено. Бевме на средствата и никој нема право ако таму беше, да стави било каква забелешка на нашиот став. Беше минситерот за надворешни работи и мислам дека треба да поцрвене. Секој овде што застанал на говорницата и Либерално-демократската партија да ја обвинув за антиатовски став, за неводење сметка за заштита на државата и т.н. Тоа може да го рече само ако нема образ. Меѓутоа, тука беше Биљали од присутните г-динот министер. Викате вие овде, г-до се се знае и се знаат правата и обврските и т.н. А, таму беа две отворени прашања. Дали имаме правна основа да ја прифатиме вежбата и дали има уставна основа да се донесе таква одлука. Според тоа, не ги знаете тие работи, не сте ги расправиле. Таму почекавме да му донесат на Ханџиски плик, во кој стручњаците протолкувале дека има правна основа и дека може да се донесе одлука и без седница на Парламентот. Прашањето што дојде беше да се изврши лет над Македонија и да се обиде со воена муниција да се стрела на полигонот во Криволак. Таму сите едногаласно лидери рекоа да не се стрела, а ние тоа сите други го прифативме како решение ное не може да се одложи и не треба да се одбие за прелетот. Тоа е односот за вежбата.

Што се однесува за изјавите дали одовде ќе се напаѓа сега Југославија или друга земја, министрите ги даваат тие изјави и ние сакавме некој документ од Парламентот да излезе, да им се олесни на минситрите и на Владата утре во некои други ситуации, да можат да се повикаат на нешто, за да имаат прилика малку да ја смират топката, да се разгледаат сите апспекти, затоа што ние како земја немаме искуство ниту во односите со НАТО, ниту во нашето членство во програмата за мир уште се учиме, нормално и треба да донесуваме одлуки кои ќе не држат и на лојалност кон тие институции и организации и интеграции, но и трајно водење сметка за нашите национални интереси. Тоа е овде намерата, не е ништо друго, ништо друго овде намера нема. А, зошто тоа го бараме?

Јас, пак сакам да ви кажам следното. Во овој момент кога се ангажирани сите светски сили и НАТО и Русија и Европска Унија со свои средства се служи за тоа и се издејствува да запре насилството на Косово, да запре насилството на цивилните луѓе во Косово, над нивните жители, на села, градови и т.н. Да се откажат двете страни од употребата на сила во изнаоѓање на решенија. Скоро овде беше еден, кој вели дека таму е многу опасно за регионот ако било кој победи војнички. Јас не знам дали тоа и на нив им го соопштува. Решението мора да бидеа политичко и мирно. Ако е тоа така и ако се разни опции во тек, ако едната од страните таму вели дека и црта карти дека во Македонија има бази и т.н., она што е сега најопасно, а пак другата страна вели дека сме зона Б или зона 2, како што не нарече, тоа значи и едната и другата страна калкулираат околности во кои Македонија може да биде арена на насилство. Ние како одговорна партија, како партија која овде има 26 пратеници, која мора да води сметка за битните национални интереси на земјата, сигнализира со оваа Резолуција, дека во овој момент не треба да даде повод на никого, ама токму на никого за било каква превентивна акција да може да настрата било што во нашата земја. Ако ги следиме добро меѓународната штампа, медиумите, ако видиме какви се тие сценарија и дека треба да се нападат воздушните цели и т.н. и противвоздушните јадра и центрите на земја-земја, лансирање рамки и т.н., ние до овој момент, додека не сме сигурни за нашата одбрана мораме да сториме се, барем декларативно и политички овде, дека нема никакво оправдување некој на нас тие работи превентивно да ги здробува. И нема никаква основа. Вие убаво знаете дека, еве, зборуваше г-дин Ханџиски за УМПРЕДЕП и дека навреме се сетиле во октомври да бараат да не се повлече УМПРЕДЕП. Па, октомври е многу доцна, се разбира, одлуката веќе беше подготвена многу порано се подготвуваше таа одлука. Таа е веќе донесена и во ноември се 5 години од доаѓањето на УМПРОФОР овде и после 5 години ако не си создал сопствена одбанбена стратегија, одбранвен систем, и т.н. тие ќе го укинат ако немаш некој специфични околности кои ќе ги предочиш да ги изнесеш таму.

Меѓутоа, јас сакам да ви кажам дека ние минатиот февруари во 1997 година односно минатата година баравме посебно барање имавме овде во Парламентот, да се отвори расправа за опасности од таканаречените тајни штабови, тајни сценарија за дестабилизација на Македонија од разни привиниентци од надвор, а се врзани за можниот конфликт на Косово. Тоа беше одбиено. Не прифативте за тоа да расправаме. Парламентот ни на затворена седница не го информиравте за основните работи до кое сте дошле, ако

сте дошле до нешто. Исто така, есента баравме да се расправа токму за тие состојби кои се очекуваат на Косово. А, овде беа држани говори, како што знаете годишни обраќања и од претседателот на Републиката и од премиерот, не се навести ништо од ова, дури после една или две недели, после тие говори, говорот во Лондон на Мерлин Олбрајт ни стори абер дека се спрема посебен аранжман за кој што сеуште нема доволна имагинација партнерите и т.н.

Според тоа, ние мислиме дека во Македонија сега се наоѓаме во една извонредно деликатна ситуација, многу тешки состојби ни претстојат, состојби кои ја загрозуваат безбедноста на земјата, животот и имотот на граѓаните овде и мислиме дека добро е тоа што нашите државни раководители се потпираат на процените на НАТО и на одредбите од документите кои што сме ги потпишале во Програмата Партнерство за мир, ние истото тоа би го правеле, но во земјата би работеле многу повеќе да имаме многу повеќе комуникација овде, за да се согледаат точно состојбите правовремено и да се преземат мерки какви што можеме да преземеме. Мислиме дека по вакви прашања најнепродуктивна, најлоша работа е на другиот да му се каже дека е под нивото, дека не води сметка за иднината на безбедноста на земјата и т.н. За ова се разговара, луѓе за ова треба да се разговара, да се изнесуваат аргументи, да се наоѓаат патишта како да ја извлечеме земјата. Тоа се прави. Тоа, затворање во своите кабинети и отфрлање на било каков дијалог, контакти и разговори и само кога ќе треба после еден ден или два да дојдат авиони над НАТО да не викните да не свикаат со вас, само за тоа, таков контакт со нас, навистина, тогаш вие работите против државата. Јас, навистина не сакам да употребаам таков збор. Но, штом не сакате да ги мобилизирате сите политички можности, сите сили да дадете можност на секого да даде придонес да се расчистат работите, да бидејќи се јасно, да имаме консензус околу тоа, штом тоа го спречувате, вие неводите доволно сметка за мобилизација на вистински сили во државата да изборат добри решенија, вистински решенија и правилни решенија.

Ова што го зборуваше г-динот министер Китановски, да го прочитавме во Нова Македонија во саботата и во неделата во Пулс вчера и денес истите тези. Прочитајте ги и ќе ги видите сите докрај истите квалификации, истите клевети за партиите и т.н. Тоа, навистина, нема смисла. По кафеаните, изгледа многу повеќе се расправа отколку во некои средини, отколку со оние кои политичка одговорност носат и се избрани од народот овде во Парламентот. Ова се работи кои сакам малку да ги набележам.

Инаку, морам да ви кажам имаме намера, овде дадовме предлог и спремни сме заеднички да ја конструираме Резолуцијата. Да предложите какви други исправки да внесеме, но немојте и натаму да одите слепо на линија Парламентот да биде надвор од овие работи. Парламентот по ова треба да има став, треба да биде ангажиран зад вас да стои. Тоа и вам ви е потребно, а потребен е и на целиот народ на сите граѓани.

Ви предлагам пауза да седнеме заедно да направиме Резолуција. Сметајте не еднакво одговорни за се што ќе се случи. Заинтересирани сме и сакам на земјата да и се обезбеди мир и безбедност, граѓаните да не се плашат од сопствената иднина. Нека прележи една ноќ, можеме утре да продолжиме. Заедно сугестите што имате да ги дадете, дајтеги, ќе ги прформулираме, ќе направиме вистинска, за сите да биде прифатлива. Предложивме да се обединиме и мислевме дека вашите изјави се искрени, мислевме по вас одиме по ова прашање.

Предлагам пауза во име на пратеничката група и предлагам утре да седнеме да поразговараме.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

За збор се јави деловнички г-динот Наќе Стојановски.

НАЌЕ СТОЈАНОВСКИ:

Со оглед на тоа што г-динот Стојан Андов овде на многу јасен и еклатантен начин го спомна СДС, во контекст на двајца пратеници од СДС кои се изјасниле против актот што ова Собрание го донесе своевременно за пристапување кон интеграција на Северно-Атланската алијанса и дополни дека ги знае нивните имиња, би било сериозно и коректно една таква инсимулација или тврдење ако е вистина, да бидат спомнати тие по име и презиме, за да на тие луѓе им се пружи шанса да го потврдат својот став кој овде им се инпутира од оваа говорница на недвосмислен начин.

Со оглед на тоа дека изјавата на г-динот Стојан Андов, не е така да се каже, од карактер на изјава на обичен пратеник, зборува за настани кога претседаваше на Собранието како претседател, инаку би било сетоа тоа другото несериозно ако биде изнесено од друг пратеник, затоа што ние знаеме деловнички дека изјаснувањето во

Парлементот по име и презиме се врши само кога е поединечно гласање, а другото гласање се утврдува со општо броење на гласовите за, против, или воздржан, а не по име и презиме, мислам дека таа ситуација треба да се прецизира во секој случај, заради можноста за демократска одбрана на вистината што се вика кажана и заради тежината на зборот што е искажан од оваа говорница. Благодарам.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Г-доа пратеници, господа министри откако го слушнавме изјаснувањето, т.е. барањето на г-динот Андов во името на пратеничката група на ЛДП ние како пратеничка група предлагаме, согледувајќи ги сите, почнувајќи од мотивите, содржината на резолуцијата и последиците од една вака предложена резолуција, предлагаме на господата од ЛДП да ја искористат паузата, да седнат уште еднаш сами тие и да ја повлечат. Тоа мислам дека е најдобро. И така предлагаме како пратеничка група.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Република за г-динот Ханџиски.

БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ;

Почитувани пратеници, сигурно дека немам никакви овластувања да сугерирам дали ќе се оди на пауза или не, ниту мислам да ја коментирам изјавата на г-динот Андов за основната цел на поднесената резолуција дека со тоа се сакало да се покаже на соседните земји дека со постоењето на РМ на никој начин не се загрозуваат нивните национални интереси и т.н., меѓутоа излегов на говорница не да реплицирам, затоа што не ми се и допаѓа самата пракса што ја воведовме на постојани реплики, туку да дадам одредени појаснувања со оглед на појаснувањата што за некои битни прашања ги даде г-динот Андов.

Се работи за самиот чин на донесување на одлука за поддршка вежбата која што се состоеше во прелетот на авионите. Вие знаете дека министрите за одбрана донесоа одлука да се организира една таква вежба над небото на Република Албанија и Република Македонија токму во согласност со правните основи кои што произлегуваат од актот за вклучување во партнерство за мир и СОФА договорот, затоа што во таа одлука децидно стои "ако за тоа се даде согласност од соодветните влади". Притоа воените експерти на денот на донесувањето на таквата одлука од министрите за одбрана испратија пораки дека ќе им бидат потребни десетина дена за подготовка на таква вежба. Тоа беше причината што претседателот Глигоров, имајќи го во предвид токму тоа за кое што зборуваше г-динот Андов и праксата која што ја воведовме во последно време да разговараме за сите најсериозни прашања и да се обединат сите потенцијали, закажа средба на политичкиот прашања да се донесе политичка одлука на политичките партии, да се донесе политичка одлука околу ова прашање за наредниот вторник. Меѓутоа, во петокот дојде официјално барање од НАТО дека воените експерти одлучиле вежбата да се организира веќе за два дена, а тоа значи во неделата и тоа официјално барање до Владата на РМ да се даде согласност. Беа опишани содржината и целите на вежбата. Оттука, дојде до промена и во поканите на претседателот Глигоров да се одржи средбата со политичките партии истиот ден.

Според тоа, не станува збор за никакво непознавање и неинформираност или за било какви одлуки за да се заобиколат релевантните политички фактори или партии за вакви клучни политички моменти.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Јас предлагам да го прифатиме предлогот на г-динот Андов, овде да ја прекинеме седницата.

Продолжението на седницата ќе биде закажано дополнително.

(Седницата прекина со работа во 16,55 часот).